

Jaarverslag 2015

Stichting Pensioenfonds Alliance

Stichting Pensioenfonds Alliance

Correspondentieadres:

Stroombaan 14, 1181 VX Amstelveen
Postbus 134, 1180 AC Amstelveen

Telefoon : +31 20 430 5418 / 54 80
Telefax : +31 20 430 5005
E-mail : pensioen.alliance@aonhewitt.com
Website : www.alliancepensioenen.nl

Statutaire zetel : Amsterdam
Stichtingenregister : Amsterdam, dossier 4199.776

Inhoud

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS	4
PROFIEL.....	4
ORGANISATIE	4
KERNCIJFERS.....	8
VERSLAG VAN HET BESTUUR.....	10
HOOFDLIJNEN.....	10
GOED PENSIOENFONDSBESTUUR	15
FINANCIËN	23
HERSTELPLAN	24
BELEGGINGEN	25
PENSIOENREGELING	30
ACTUARIËLE PARAGRAAF	31
RISICOBEBEER	32
AANDACHTSPUNTEN VOOR HET BESTUUR IN 2016	35
ORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN.....	36
SAMENVATTING VERSLAG VISITATIECOMMISSIE	38
JAARREKENING.....	40
BALANS PER 31 DECEMBER.....	41
STAAT VAN BATEN EN LASTEN.....	42
KASSTROOMOVERZICHT.....	43
BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN	44
TOELICHTING OP DE JAARREKENING	45
OVERIGE GEGEVENS.....	77
CONTROLEVERKLARING.....	78
ACTUARIËLE VERKLARING.....	83

Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel

Stichting Pensioenfonds Alliance, statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht op 1 januari 1934 onder de naam "Pensioenfonds van de Maggi's Producten Maatschappij N.V.". Later is de naam gewijzigd in Stichting Pensioenfonds Alliance. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 4199.776. Het fonds is aangesloten bij de koepelorganisatie de Pensioenfederatie.

Het fonds heeft tot doel het uitvoering geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor de aangesloten werkgevers. Hiertoe wordt voor 3 aangesloten werkgevers en circa 5.250 deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden een vermogen van ongeveer EUR 570 miljoen belegd.

Organisatie

Samenstelling van het bestuur per 31 december 2015:

Naam	Geboorte datum	Functie	Vertegenwoordiging	Benoemd per	Einde zittingsduur
P.S.A. Klapwijk	22-01-1974	lid	werkgevers	2013	2026
P.R. Kneipe 1)	05-03-1952	lid	werkgevers	2011	2017
W.C. Duivenvoorden	26-11-1950	voorzitter	werkgevers	2008	2026
L.M. Renders	10-12-1955	lid	werkgevers	2001	2026
G. Griffioen	13-08-1955	lid	werkgevers	2014	2026
H.J.A. van de Kamer 2)	11-04-1955	lid	werknemers	2009	2019
mw. D. van der Ende	29-01-1985	lid	werknemers	2013	2019
M. Schreurs 2)	07-03-1967	lid	werknemers	2009	2019
M.G. Leenstra	06-09-1949	lid	pensioengerechtigden	2013	2019
mw. A. Van Geluk 3)	05-06-1951	aspirant lid	pensioengerechtigden	2016	2020

1) De heer Kneipe heeft een dienstverband bij een andere buitenlandse Nestlé entiteit

2) De heren van de Kamer en Schreurs zijn in 2015 voor vier jaar herbenoemd

3) Mw. van Geluk is per 18 februari 2016 benoemd tot bestuurslid na goedkeuring van DNB.

Overige betrokken functionarissen:

Naam	Functie
F.A. Heijnis (Aon Hewitt)	secretaris
W. Oosterbeek	compliance officer

De heer W. Oosterbeek is de opvolger van de heer H. Kempers

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de voorzitter en één bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Het dagelijks bestuur heeft bevoegdheden conform de statuten van het fonds.

Beleggingsadviescommissie

Het bestuur heeft een beleggingsadviescommissie benoemd met als opdracht het monitoren van de advisory manager en de vermogensbeheerders en het uitvoeren van het beleggings- en risicobeleid ten opzichte van de strategische benchmark.

De commissie is samengesteld uit 3 leden van het bestuur met ondersteuning van de secretaris en twee externe deskundigen.

Naam	Functie in de beleggingsadviescommissie
M.G. Leenstra	voorzitter
P.R. Kneipe	lid
vacature	lid
F.A. Heijnis	secretaris
C. Ravara (NCA)	externe deskundige
S. te Kaath (Kas Bank)	externe deskundige

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft tot taak het bestuur te adviseren op welke wijze de deelnemers op een begrijpelijke manier kunnen worden voorgelicht over alle aspecten van pensioen. De commissie is samengesteld uit 2 bestuursleden met daaraan toegevoegd de secretaris. Samenstelling ultimo verslagjaar:

Naam	Functie in de communicatiecommissie
mw. D. van der Ende	lid
H.J.A. van de Kamer	lid
F.A. Heijnis	secretaris

Intern Toezicht

Het bestuur heeft er voor gekozen het intern toezicht vorm te geven middels een (externe) visitatiecommissie. Het intern toezicht heeft tot taak:

- beoordelen van de beleids- en bestuursprocedures en – processen en checks en balances
- beoordelen van de wijze van aansturen van het fonds
- beoordelen lange termijn risico's.

De visitatiecommissie brengt vanaf het boekjaar 2014 eens per jaar rapport uit aan het bestuur. In het voorjaar van 2016 is de vierde visitatie uitgevoerd door Visitatie Commissie Holland (VCH). Dit is de tweede jaarlijkse visitatie die vanaf 2014 verplicht is op basis van de nieuwe wetgeving. Een samenvatting van het rapport van de visitatiecommissie over het jaar 2015 is achter in dit verslag opgenomen.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan is als volgt samengesteld:

Naam	Vertegenwoordiging
H.M.J. Kempers (geboortedatum 18-4-1955)	werkgevers
R.N. Langedijk (geboortedatum 5-11-1944)	pensioengerechtigden
A.F.M.Sanders (geboortedatum 21-4-1954)	werknemers

Het verantwoordingsorgaan heeft tot taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur. Tevens vormt het verantwoordingsorgaan een oordeel over het door het bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes die voor de toekomst zijn gemaakt. Voorts heeft het verantwoordingsorgaan ook enkele adviesbevoegdheden.

Aangesloten werkgevers

Naam	Vestigingsplaats
Nestlé Nederland B.V.	Amstelveen
Galderma Benelux B.V.	Rotterdam
Nespresso Nederland B.V.	Amsterdam

Uitvoeringsorganisaties

Het fonds heeft de actuariële en administratieve werkzaamheden alsmede het vermogensbeheer uitbesteed aan de volgende organisaties:

Aon Hewitt	Deelnemersadministratie Uitkeringenadministratie	Amsterdam
KAS BANK N.V.	Financiële en beleggings- administratie	Amsterdam
KAS BANK N.V.	Custodian, Risicomanager	Amsterdam
Zwitserleven	Herverzekeraar	Amstelveen
HarbourVest Partners	Vermogensbeheer (Private Equity)	Boston (USA)

NN Investment Partners	Vermogensbeheer (Aandelen en vastrentende waarden)	's Gravenhage
CBRE Global Investors	Vermogensbeheer (Vastgoed)	Schiphol
PIMCO Global Advisors Limited	Vermogensbeheer (Vastrentende waarden)	Dublin (Ierland)
Robusta Asset Manage- ment Ltd.	Vermogensbeheer (Hedge funds en Private Equity)	Dublin (Ierland)
State Street Global Advisors	Vermogensbeheer (Aandelen en aandelen vastgoed)	Boston (USA)
Schroders Investment Management Ltd.	Vermogensbeheer (Aandelen)	London (UK)
BlackRock	Vermogensbeheer (Aandelen)	San Francisco (USA)
Cardano	Risicomanagement (afdekking renterisico, inflatierisico en valuta- risico)	Rotterdam
Nestlé Capital Advisers	Advisory Management	Vevey (Zwitserland)
Actuaris, adviserend Aon Hewitt		Amsterdam
Actuaris, certificerend Aon Hewitt		Eindhoven
Accountant KPMG Accountants N.V.		Amstelveen

Kerncijfers

	2015	2014	2013	2012	2011
Actieve deelnemers	1.081	1.030	1.026	1.022	1.011
Gewezen deelnemers	1.894	1.909	2.040	2.040	2.036
Pensioengerechtigden	2.246	2.246	2.190	2.167	2.130
	5.221	5.185	5.256	5.229	5.177

Reglementsvariabelen

Toeslagverlening (primo jaar):

- Inactieven	0,24%	0,16%	0%	0%	0,64%
- Actieven *)	0,54%	0,72%	0%	0%	0,51%

*) waarvan in 2014 0,51% eenmalig

Franchise:

- Actieven geboren na 1949	12.642	13.449	13.227	13.062	12.898
- Actieven geboren voor 1950	23.031	22.868	22.491	22.210	21.931

(bedragen x EUR 1.000,-)

Beleggingen

Samenstelling Portefeuille:

- Aandelen	219.023	216.646	192.009	174.571	155.121
- Vastrentende waarden	206.718	205.366	231.924	209.498	163.026
- Vastgoedbeleggingen	55.123	48.568	23.126	19.635	19.775
- Hedge funds	70.801	68.821	67.997	66.008	79.121
- Rentederivaten	48.519	55.060	20.940	53.294	50.573
- Inflatie-derivaten	71	0	0	248	5.350
- Valutaderivaten	624	0	465	0	6
- Derivaten credit	30.276	29.799	7.212	2.873	2.988

Rendement in %

Beleggingen	3,6%	11,5%	3,0%	13,1%	9,3%
Benchmark	2,8%	11,2%	2,1%	13,1%	8,3%

Premie en uitkeringen	2015	2014	2013	2012	2011
<i>Feitelijke premie 1)</i>	9.344	10.262	9.549	11.361	9.120
<i>Kostendekkende premie</i>	10.467	9.270	10.313	12.969	9.055
<i>Gedempte kostendekkende premie</i>	6.690	7.310	7.512	9.330	7.744
<i>Uitkeringen</i>	20.230	19.384	18.678	17.982	17.002
<i>Technische voorzieningen</i>	529.972	513.558	458.515	479.747	447.952
 <i>Pensioenvermogen 2)</i>	 569.761	 563.551	 528.454	 522.317	 470.052
<i>Solvabiliteit</i>					
<i>Eigen vermogen 3)</i>	39.789	49.993	69.939	43.129	22.100
<i>Vereist eigen vermogen</i>	148.352	111.547	105.097	104.587	101.978
<i>Dekkingsgraad</i>	108%	110%	115%	109%	105%
<i>Beleidsdekkingsgraad</i>	109%	114%	--	--	--
<i>Vereiste dekkingsgraad</i>	128%	122%	123%	122%	123%
<i>Reële dekkingsgraad 4)</i>	90%	--	--	--	--

1) De feitelijke premie is vermeld inclusief de premie voor de VPL-regeling.

De feitelijke premie in 2012 is inclusief de affinanciering van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikten. De feitelijke premies 2012 en 2013 zijn aangepast op basis van de stelselwijziging in 2014.

2) Het pensioenvermogen omvat het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen voor risico fonds en voor risico deelnemers.

3) Het pensioenvermogen en het eigen vermogen 2012 en 2013 zijn aangepast op basis van de stelselwijziging in 2014.

4) Onder de reële dekkingsgraad wordt verstaan de dekkingsgraad zoals bedoeld in artikel 133b van de Pensioenwet.

Verslag van het Bestuur

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Alliance doet u hierbij verslag van de ontwikkelingen over het jaar 2015. Behalve de financiële resultaten vindt u tevens informatie over de maatschappelijke en economische ontwikkelingen die voor Alliance van belang zijn.

Hoofdlijnen

Missie

Stichting Pensioenfonds Alliance is opgericht om uitvoering te geven aan de door de aangesloten werkgevers t.w. Nestlé Nederland B.V., Nespresso Nederland B.V. en Galderma Benelux B.V. en sociale partners vastgestelde pensioenregeling.

Het pensioenfonds heeft als missie alle huidige en toekomstige deelnemers te voorzien van de pensioenuitkeringen zoals in de reglementen vastgesteld en die, waar mogelijk, te indexeren voor loonontwikkeling voor de actieven en prijsinflatie voor niet actieven en pensioengerechtigden.

Onze deelnemers staan centraal in ons denken en doen, hetgeen geborgd wordt door de paritaire samenstelling van ons bestuur.

Kernwaarden

De kernwaarden die het bestuur hanteert zijn als volgt:

- Betrouwbaarheid.
- Continuïteit.
- Openheid.
- Integriteit.

Visie

De ontwikkelingen ten aanzien van pensioenen volgen zich in snel tempo op. Het pensioenfonds heeft als ambitie om, binnen de wettelijke kaders, met een effectieve, efficiënte en solide uitvoering en een afgewogen risicobeleid een goed pensioenresultaat te realiseren.

Samenstelling van het bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de heren W.C. Duivenvoorden en M.G. Leenstra. De secretaris ondersteunt het dagelijks bestuur.

In de vacature in het bestuur namens de pensioengerechtigden werd in februari 2015 voorzien door de benoeming tot aspirant lid van mevrouw A. van Geluk.

In 2015 heeft mevrouw Van Geluk een uitgebreid opleidingstraject gevolgd en begin 2016 is zij als bestuurslid aangemeld bij De Nederlandsche Bank (DNB). DNB heeft haar benoeming goedgekeurd bij besluit van 18 februari 2016.

Deelnemers

Onderstaand een overzicht van het verloop van de deelnemersaantallen.

	<i>Deelnemers waarvoor premie wordt bijgedragen</i>	<i>Gewezen deelnemers</i>	<i>Pensioengerech- tigden</i>	<i>Totaal Generaal</i>
<i>Stand 31-12-2014</i>	<i>1.030</i>	<i>1.909</i>	<i>2.246</i>	<i>5.185</i>
<i>Toetredingen</i>	<i>187</i>			<i>187</i>
<i>Uittredingen met:</i>				
<i>-premienvrije rechten</i>	<i>-117</i>	<i>117</i>		
<i>-reserveoverdracht</i>		<i>-8</i>		<i>-8</i>
<i>Overlijden</i>	<i>-4</i>	<i>-4</i>	<i>-108</i>	<i>-116</i>
<i>Pensioneringen</i>	<i>-12</i>	<i>-77</i>	<i>89</i>	
<i>Pensioneringen Nabestaanden</i>			<i>52</i>	<i>52</i>
<i>Beëindiging pensioen</i>			<i>-7</i>	<i>-7</i>
<i>Afkopen</i>		<i>-8</i>	<i>-20</i>	<i>-28</i>
<i>Overig</i>	<i>-3</i>	<i>-35</i>	<i>-6</i>	<i>-44</i>
<i>Stand 31-12-2015</i>	<i>1.081</i>	<i>1.894</i>	<i>2.246</i>	<i>5.221</i>

Premiebeleid

Het door het bestuur voorgestelde premiebeleid is vastgelegd in uitvoeringsovereenkomsten met de werkgevers. In dit beleid, dat van toepassing was voor vaststelling van de premie 2015, is zowel de werkgevers- als de werknemerspremie afhankelijk gesteld van de gemiddelde dekkingsgraad van het fonds over de laatste 3 jaren.

Uitgangspunt van het beleid is de gedempte kostendekkende premie welke bestaat uit de volgende drie onderdelen:

- De actuarieel benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen;
- Een opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen;
- Een opslag voor uitvoeringskosten.

Daarnaast betaalt de werkgever jaarlijks een vast bedrag voor de financiering van de VPL-aanspraken.

De feitelijke premie mag alleen lager zijn dan de kostendekkende premie wanneer aan strikte voorwaarden is voldaan.

In het beleid van het fonds is de premie afhankelijk van de dekkingsgraad. Om ongewenste schommelingen in premies te voorkomen is de dekkingsgraad in het beleid geformuleerd als de gemiddelde dekkingsgraad van de laatste 3 jaar, gemeten op 30 juni. Om fluctuaties in de premie ten gevolge van wijzigingen in de rentetermijnstructuur te voorkomen maakt het fonds gebruik van de mogelijkheid om af te wijken van de rentetermijnstructuur.

Het fonds hanteerde voor de vaststelling van de premie in 2015 een disconteringsvoet van 4%. De fluctuaties in de premie die volgens het beleid zijn toegestaan, zijn beperkt tot maximaal 1% per jaar. De premie kan zich bewegen binnen een bandbreedte van plus en min 4% van de gedempte kostendekkende premie.

Voor het jaar 2015 is de premie vastgesteld op 15% van de pensioengevende salarissen met een aanvulling van 0,25% van de pensioengrondslagsom. De werknemerspremie is bepaald op 7,25% van de pensioengrondslag. Ten opzichte van het voorgaande jaar is de premie gedaald en beweegt zich binnen de gestelde bandbreedte.

De daling van de premie is een gevolg van de verhoging van de pensioenrekenleeftijd van 65 naar 67 jaar en een daling van het opbouwpercentage op grond van de fiscale beperkingen van het Witteveenkader. Over dit besluit van het bestuur heeft het verantwoordingsorgaan een positief advies uitgebracht.

Vanaf het jaar 2016 is het premiebeleid gebaseerd op het nieuwe Financieel Toetsingskader. Uitgangspunt is een premie op basis van een gedempte rekenrente van 3%. De gedempte kostendekkende premie wordt verhoogd met 3%-punt van de premiedeler.

Deze verhoging is in het vierde kwartaal van 2015 voor vijf jaar vastgelegd en wordt aan het eind van deze vijfjaarsperiode herzien.

Bovendien geldt na deze vijf jaar dat het jaarlijks vast te stellen premiepercentage maximaal 1%-punt verschilt van het vastgestelde premiepercentage in het voorgaande jaar.

De kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie zijn als volgt:

	2015	2014
Kostendekkende premie	10.467	9.270
Feitelijke premie	9.344	10.262
Gedempte kostendekkende premie	6.702	7.310

De kostendekkende premie wordt bepaald aan de hand van de rentetermijnstructuur en bestaat uit de volgende componenten:

- de actuariel benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen en risicopremies
- een opslag voor uitvoeringskosten;
- een opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen;

De specificatie van de kostendekkende premie is als volgt:

	2015	2014
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	7.827	6.517
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	463
Solvabiliteitsopslag	1.781	1.600
Kostenopslag	859	690
Totaal	10.467	9.270

De specificatie van de feitelijke premie is als volgt:

	2015	2014
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	4.799	5.051
Bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	358
Solvabiliteitsopslag	1.092	1.240
Kostenopslag	799	661
subtotaal	6.690	7.310
Toeslag op de premie op basis van de gemiddelde dekkingsgraad	2.247	2.671
Werkgeversbijdrage VPL	407	281
Totaal	9.344	10.262

De specificatie van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

	2015	2014
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	4.799	5.051
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	358
Solvabiliteitsopslag	1.092	1.240
Kostenopslag	799	661
Totaal	6.690	7.310

De gedempte kostendeekkende premie is bepaald op basis van een disconteringsvoet van 4% en bestaat uit dezelfde componenten als de kostendeekkende premie. De gedempte kostendeekkende premie is lager dan de kostendeekkende premie zonder demping van de disconteringsvoet. De feitelijke premie is de werkelijk van werkgevers en werknemers ontvangen premie.

Toeslagbeleid, actieve deelnemers

Het fonds heeft de ambitie om de opgebouwde rechten van actieve deelnemers jaarlijks te indexeren. Deze indexatie wordt gebaseerd op de verhoging van de schaalsalarissen in de door Nestlé Nederland B.V. afgesloten CAO's.

Alle toeslagen dienen te worden gefinancierd uit beleggingsrendement.

Het bestuur heeft besloten om vanaf 1 januari 2015 het toeslagbeleid te baseren op het nieuwe Financieel Toetsingskader. Daarbij wordt voor het toeslagbeleid niet meer uitgegaan van de gemiddelde dekkingsgraad per 30 juni van de afgelopen drie jaren maar van de zogenaamde beleidsdekkingsgraad per 31 december van het voorafgaande jaar. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2014 bedroeg 114,2%.

In haar vergadering van 9 januari 2015 heeft het bestuur besloten de opgebouwde rechten van de actieve deelnemers per 1 januari 2015 te verhogen met 0,54%.

De beleidsdekkingsgraad ultimo 2014 bedroeg 114,2%. Deze ligt in tussen de minimale beleidsdekkingsgraad van 110% waarbij indexatie mag worden verleend en de beleidsdekkingsgraad van 128% waarbij volledige indexatie kan worden verleend.

Op basis hiervan bedraagt het toekenningspercentage van de maatstaf 23,3% en is een indexatie verleend van 23,3% van 2,33% (de loonontwikkeling in de Nestlé cao) is 0,54%.

In de vergadering van 28 januari 2016 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2016 geen toeslagen te verlenen op de opgebouwde rechten van de actieve deelnemers omdat de beleidsdekkingsgraad ultimo 2015 lager was dan 110%.
De van toepassing zijnde loonontwikkeling bedroeg 2,0%.

Toeslagbeleid, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

Het fonds heeft de ambitie om de ingegane pensioenen en de rechten van slapers jaarlijks te verhogen met de prijsindexatie.

Deze indexatie wordt gebaseerd op het Consumenten Prijsindexcijfer van de maand oktober ten opzichte van oktober van het voorgaande jaar.

Ook ten aanzien van het toeslagbeleid voor de inactieven heeft het bestuur besloten om vanaf 1 januari 2015 de regels van het nieuwe Financieel Toetsingskader toe te passen.

In haar vergadering van 9 januari 2015 heeft het bestuur besloten de opgebouwde rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2015 te verhogen met 0,24%. Dat is 23,3% van de prijsontwikkeling van 1,05%.

In de vergadering van 28 januari 2016 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2016 geen toeslagen te verlenen op de opgebouwde rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden omdat de beleidsdekkingsgraad ultimo 2015 lager was dan 110%.
De van toepassing zijnde prijsontwikkeling bedroeg 0,66%.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het bestuur van het fonds heeft toegezegd om elk jaar een specificatie te geven van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

Voor de actieve deelnemers is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Toeslag per	Volledige toeslag	Toegekende toeslag	Vershil
1 januari 2009	3,53%	0,00%	3,53%
1 januari 2010	1,51%	1,51%	0,00%
1 januari 2011	1,25%	0,51%	0,74%
1 januari 2012	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2013	2,00%	0,00%	2,00%
1 januari 2014 1)	2,00%	0,72%	1,28%
1 januari 2015	2,33%	0,54%	1,79%
1 januari 2016	2,00%	0,00%	2,00%

1) In de toeslag van 0,72% is een eenmalige indexatie begrepen van 0,51% gefinancierd uit extra premie

Voor de premievrije deelnemers en de pensioengerechtigden is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Toekenning per	Volledige toeslag	Toegekende toeslag	Vershil
1 januari 2009	2,78%	0,00%	2,78%
1 januari 2010	0,71%	0,71%	0,00%
1 januari 2011	1,57%	0,64%	0,93%
1 januari 2012	2,61%	0,00%	2,61%
1 januari 2013	2,87%	0,00%	2,87%
1 januari 2014	1,56%	0,16%	1,40%
1 januari 2015	1,05%	0,24%	0,81%
1 januari 2016	0,66%	0,00%	0,66%

Beleggingsrendement prepensioenspaarkapitaal

Er bestaat een ambitie om de prepensioenspaarsaldi jaarlijks te verhogen met het beleggingsrendement. De daadwerkelijke toeslag is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. Het beleggingsrendement is gelijk aan het U-rendement over het afgelopen jaar.

In haar vergadering van 9 januari 2015 heeft het bestuur, conform het bestendige beleid, besloten om per 1 januari 2015 een beleggingsrendement toe te kennen aan het prepensioenspaarkapitaal van 1,33% (= U-rendement over 2014). Het bestuur heeft vastgesteld dat de op dat moment berekende beleidsdekkingsgraad ultimo 2014 van 114,2% ruim boven het niveau van de minimaal vereiste beleidsdekkingsgraad van 110% lag.

In haar vergadering van 28 januari 2016 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2016 een beleggingsrendement toe te kennen aan het prepensioenspaarkapitaal van 0,47% (= U-rendement over 2015). Het bestuur heeft in deze vergadering als beleid vastgesteld dat een beleggingsrendement wordt toegekend als de beleidsdekkingsgraad minimaal 100% is en er geen korting van pensioenaanspraken van toepassing is.

Aangezien de voorlopig berekende beleidsdekkingsgraad ultimo 2015 109,3% bedroeg en er geen sprake was van korten van pensioenrechten, kon het beleggingsrendement per 1 januari 2016 worden toegekend.

Goed Pensioenfondsbestuur (Governance)

Wet versterking bestuur pensioenfondsen

Per juli 2014 is de Wet versterking bestuur pensioenfondsen van kracht. Deze wet versterkt het bestuur en intern toezicht van het fonds, verzwakt de geschiktheidseis voor (mede-)beleidsbepalers en waarborgt de evenwichtige belangenafweging.

Pensioenfondsen konden een keuze maken uit vijf verschillende bestuursmodellen.

Het bestuur heeft gekozen voor het paritaire bestuursmodel, daarmee het bestuursmodel nagenoeg ongewijzigd gebleven. De wet zorgt voor aanpassingen in de verantwoordelijkheden van het verantwoordingsorgaan. Daarnaast zijn er implicaties voor visitatie.

Zo is onder meer de frequentie van visitatie omhoog gegaan.

Een ander nieuw element is dat het verplicht is om verkiezingen te houden voor de invulling van de vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden in het bestuur en voor de posities in het verantwoordingsorgaan vanuit de geledingen van werknemers en pensioengerechtigden. Bij Alliance gebeurde dit al gedeeltelijk. Wel is een verkiezingsreglement opgesteld voor het verantwoordingsorgaan. Het bestuur heeft voor 1 juli 2014 haar statuten aangepast zodat de Wet versterking bestuur pensioenfondsen tijdig geïmplementeerd is. In de tweede helft van 2015 zijn verkiezingen gehouden voor zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan. De verkiesbare leden van het bestuur (H. van de Kamer en M. Schreurs) en het verkiesbare lid van het verantwoordingsorgaan (L. Sanders) zijn herkozen zonder dat zich tegenkandidaten beschikbaar hadden gesteld.

Met ingang van 2014 wordt er jaarlijks een visitatie uitgevoerd. Begin 2015 heeft Visitatiecommissie Holland (VCH) een nieuwe visitatie uitgevoerd en daarbij geconstateerd dat de aanbevelingen van de voorgaande visitatie zijn opgevolgd. Een aantal nieuwe aanbevelingen zijn gedaan op basis van de nieuw visitatie. De aanbevelingen zijn door het bestuur in 2015 zoveel mogelijk opgevolgd. Eind 2015 en begin 2016 is de visitatie uitgevoerd over het jaar 2015. Een samenvatting van het rapport van de visitatiecommissie is achter in dit jaarverslag opgenomen.

Andere thema's binnen de Pension Fund Governance principes zijn deskundigheidsbevordering, communicatie met actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en zelfevaluatie van het bestuur.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid, die hiermee normen formuleren voor 'goed pensioenfondsbestuur'.

De Code Pensioenfondsen geldt vanaf 1 januari 2014 voor pensioenfondsen en is van toepassing verklaard in de Pensioenwet.

In de code staan onder meer normen voor:

- Taken en werkwijze bestuur
- Taken en werkwijze intern toezicht
- Verantwoording afleggen
- Integraal risicomanagement
- Communicatie en transparantie
- Verantwoord beleggen
- Uitvoering, uitbesteding en kosten
- Benoeming, ontslag en schorsing
- Geschiktheid en diversiteit
- Integer handelen
- Beloningsbeleid
- Compliance

De pensioenfondsen leven de Code Pensioenfondsen na volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Het bestuur onderschrijft de Code Pensioenfondsen en geeft nadere invulling aan de normen uit de Code Pensioenfondsen.

Het bestuur heeft bij de wijziging van de statuten per 1 juli 2014 al zoveel mogelijk rekening gehouden met de richtlijnen uit de Code Pensioenfondsen. Voorts houdt het bestuur bij de vorming en uitvoering van het beleid zoveel mogelijk rekening met de normen uit deze code. In de tweede helft van 2015 heeft het bestuur nader geanalyseerd in hoeverre het fonds voldoet aan de normen uit de code. In januari 2016 is deze analyse besproken. Vastgesteld is dat het fonds voldoet aan het grootste deel van de normen die in de Code Pensioenfondsen worden genoemd met betrekking tot goed bestuur.

Ten aanzien van de hierna genoemde onderdelen uit de Code is vastgesteld dat nog nadere actie nodig is om aan deze normen te voldoen. Het betreft:

- met name voor wat betreft de niet-financiële risico's zal het risicomanagement nog beter vastgelegd moeten worden. In 2016 zal het bestuur hier nader aandacht besteden met behulp van de compliance officer en externe ondersteuning.
- het bestuur zal een onderzoek doen naar de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen.
- het bestuur zal het beleid omtrent verantwoord beleggen nader uitwerken en publiceren in het jaarverslag en op de website.
- het bestuur dient vast te stellen dat het beloningsbeleid van partijen aan wie taken worden uitbesteed, niet aanmoedigt om meer risico's te nemen dan voor het fonds aanvaardbaar is en dat deze dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. Met een klokkenluidersregeling kunnen degenen die financieel afhankelijk zijn van de dienstverlener, zonder gevaar voor hun positie rapporteren over onregelmatigheden binnen de onderneming. Het fonds zal zelf ook nog een klokkenluidersregeling nog vaststellen die bij de eerstvolgende aanpassing van de Abtn zal worden vastgelegd.
- het bestuur zal in 2016 het diversiteitsbeleid vaststellen en daarbij in het bijzonder aandacht besteden aan de diversiteit binnen het verantwoordingsorgaan (VO). Op dit moment voldoet de samenstelling van het bestuur wel aan de richtlijnen van de Code Pensioenfondsen omdat er zowel minimaal één vrouw en minimaal één persoon jonger dan 40 jaar deel uitmaken van het bestuur. Het verantwoordingsorgaan voldoet niet aan deze richtlijnen aangezien het verantwoordingsorgaan uitsluitend bestaat uit mannen ouder dan 40 jaar.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het bestuur van het fonds geeft veel aandacht aan de eisen die worden gesteld in het kader van het goed pensioenfondsbestuur ten aanzien van de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief interne beheersing.

Het VO bestaat uit een vertegenwoordiging van de pensioengerechtigden, werknemers en werkgevers. Onderdeel van de jaarverslagcyclus is het afleggen van verantwoording door het bestuur aan het verantwoordingsorgaan. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan over 2015 is opgenomen in dit jaarverslag.

Het VO heeft onder andere recht op:

- overleg met het bestuur;
- overleg met de externe accountant en externe actuaris;
- informatie;

en heeft het recht om advies uit te brengen over:

- de vergoedingsregeling van bestuursleden;
- wijzigen van het beleid ten aanzien van VO;
- vorm, inrichting en samenstelling van het intern toezicht;
- de interne klachten- en geschillenprocedure;
- het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm;

- samenvoegen van pensioenfondsen;
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

In 2015 heeft een delegatie van het bestuur tweemaal regulier overleg gevoerd met het verantwoordingsorgaan. Voorts zijn er extra bijeenkomsten gehouden om bijzondere ontwikkelingen te bespreken zoals de uitgangspunten met betrekking tot de haalbaarheids-toets en de diverse wijzigingen in de pensioenregeling naar aanleiding van het nFTK. Het verantwoordingsorgaan heeft positieve adviezen uitgebracht over de aanvangshaalbaarheidstoets, de premievaststelling van 2016 en een wijziging van de vergoedingsregeling.

Deskundigheidsbevordering

Alle bestuursleden volgen minimaal de basiscursus voor pensioenen. Voorts worden regelmatig trainingsdagen georganiseerd voor leden van het bestuur en/of leden van de beleggingsadviescommissie.

Ook leden van het verantwoordingsorgaan volgen de op hun vakgebied betrekking hebbende basisopleiding.

In het najaar van 2014 is door een extern bureau een zelfevaluatie van het functioneren van het bestuur en de beleggingsadviescommissie uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie heeft het bestuur in de eerste helft van 2015 een viertal trainingsdagen gehouden. Deze trainingsdagen zijn gebruikt ter bevordering van de deskundigheid van het bestuur en voorts is aandacht besteed aan een heroriëntatie op de missie, visie en doelstellingen van het pensioenfonds.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.

In het boekjaar is een nieuw herstelplan vastgesteld.

Eind 2015 was sprake van een reservetekort.

Het herstelplan wordt nader toegelicht in de paragraaf “Financiën”.

Gedragscode

Jaarlijks wordt door de bestuursleden een verklaring ondertekend dat zij zich in het afgelopen jaar hebben gehouden aan de gedragscode.

In 2015 is de Gedragscode van het fonds geactualiseerd en is een taakomschrijving voor de compliance officer vastgesteld. Beide documenten zijn gebaseerd op de standaard gedragscode van de Pensioenfederatie. In het najaar is door het bestuur een nieuwe compliance officer benoemd.

Klachtenregeling

Het fonds beschikt over een klachten- en geschillenregeling.

In 2015 zijn er geen klachten ontvangen van deelnemers.

Toezichthouder

Het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd.

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Communicatiecommissie

De deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zijn in 2015 geïnformeerd over de indexatie, de financiële situatie van het fonds en de voortgang van het herstel ten opzichte van het herstelplan.

Alle actieve deelnemers hebben in 2015 een pensioenoverzicht ontvangen. Het pensioenoverzicht is gebaseerd op het model voor het Uniform Pensioen Overzicht (UPO) dat de Stichting voor de Arbeid in samenspraak met de pensioenfondsen heeft opgesteld. Met name aan de toelichting bij de UPO is veel aandacht besteed om deze leesbaarder en begrijpelijker te maken.

Deze UPO had alleen betrekking op de basisregeling. De categorie actieve deelnemers die voor de prepensioenspaarregeling als gewezen deelnemer werden beschouwd hebben voor de prepensioenspaarregeling een aparte UPO ontvangen.

Speerpunt voor de communicatiecommissie is het actueel houden van de website voor het fonds geweest. De website verschaft geïnteresseerden informatie over het fonds, de financiële situatie van het fonds en de pensioenregeling. Maandelijks wordt op de website gepubliceerd over de ontwikkeling van de financiële positie en de dekkingsgraad van het fonds.

In november 2014 is door het bestuur een nieuw communicatieplan vastgesteld. In dit plan is al rekening gehouden met de nieuwe eisen op basis van de Wet pensioencommunicatie die per 1 juli 2015 in werking is getreden. Voorts heeft het bestuur besloten om een nieuwe website te introduceren. Via de nieuwe website kan de communicatie beter op de verschillende doelgroepen worden afgestemd. De nieuwe website is per 1 maart 2016 live gegaan.

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie heeft vijf keer vergaderd in 2015. Onderwerpen die zijn besproken waren onder meer de volgende:

- de monitoring van de beleggingen via diverse rapportages en via presentaties van de diverse vermogensbeheerders.
- actualiseren van het beleggingsplan.
- beoordeling van de risicorapportages van de risicomanager.
- de rente-, inflatie- en valuta-ontwikkelingen en het beleid ten aanzien van het niveau van afdekking van deze risico's.
- de jaarlijkse evaluatie van Nestlé Capital Advisers (NCA) door een onafhankelijk bureau.
- de diverse mogelijkheden voor herstructurering van de aandelenportefeuille.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft in 2015 zes keer vergaderd. Naast de reguliere onderwerpen stonden de volgende onderwerpen op de agenda:

- de deskundigheid van het bestuur en de invulling van de vacatures in het bestuur.
- diverse beleggingsonderwerpen waarbij besluiten werden genomen op basis van een door de beleggingsadviescommissie uitgebracht advies.
- de evaluatie van het herstelplan en monitoring van de financiële positie.
- de toeslagverlening per 1 januari 2015.
- de vaststelling van de pensioenpremie in 2016.
- de vaststelling van het Beleggingsplan 2015 en de gewijzigde Abtn.
- de diverse risicorapportages van Kas Bank.
- de diverse ontwikkelingen op pensioengebied waaronder de wijzigingen van de Pensioenwet en het Witteveenkader per 1 januari 2015.
- het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK).
- de formele wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2016 van een DB (Defined Benefit) naar een CDC (Collective Defined Contribution) regeling.

Op deze laatste drie onderwerpen wordt hierna verder ingegaan.

Wijziging pensioenregeling

Met ingang van 1 januari 2015 wordt er, als gevolg van de wijziging van de fiscale wetgeving, pensioen opgebouwd dat ingaat op 67-jarige leeftijd. Voorheen gold een pensioenleeftijd van 65 jaar. Als pensioenrekenleeftijd geldt de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de deelnemer 67 jaar wordt. Als pensioenleeftijd geldt in principe de eerste dag van de maand waarin de deelnemer de AOW-leeftijd bereikt.

Het bestuur heeft besloten dat de tot en met 2014 opgebouwde pensioenaanspraken met een leeftijd van 65 jaar niet worden omgezet naar 67 jaar.

Nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK)

In 2015 heeft het bestuur veel aandacht besteed aan de gevolgen voor het fonds van de inwerkingtreding van het nieuwe FTK. Het betreft onder meer het vaststellen van de beleidsuitgangspunten en risicohouding, het opstellen van een aanvangshaalbaarheidstoets, het opstellen van een nieuw herstelplan en het vastleggen van alle aspecten van het nieuwe FTK in de fondsdocumenten, met name de Abtn.

Beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding

Op grond van de Pensioenwet dient een pensioenfonds beleidsuitgangspunten te formuleren. Beleidsuitgangspunten zijn geformuleerd in concrete maatstaven. Denk bijvoorbeeld aan de hoogte en volatiliteit van premie, indexatie, korting, dekkingsgraad of bijstorting.

Sociale partners hebben aangegeven aan een stabiele premie de voorkeur te geven.

Uitgangspunt is een premie op basis van een gedempte rekenrente. De gedempte kosten-dekkende premie wordt verhoogd met 3%-punt van de premiedeler.

Deze premie is in het vierde kwartaal van 2015 met ingang van 2016 voor vijf jaar vastgelegd en wordt aan het eind van deze vijfjaarsperiode herzien.

Bovendien geldt na deze vijf jaar dat het jaarlijks vast te stellen premiepercentage maximaal 1%-punt verschilt van het vastgestelde premiepercentage in het voorgaande jaar. De premie kan daardoor niet gezien worden als stuurmiddel.

Gegeven de vaste premie stuurt het pensioenfonds derhalve met name op de toeslagverlening en korting van opgebouwde pensioenen. Het pensioenfonds streeft een stabiele toeslagverlening na. Uit het risicobereidheidsonderzoek van 2014 is dat ook één van de conclusies: "indexatie is belangrijk, bij voorkeur stabiel, dan maar iets lager".

Er wordt niet meer toeslag verleend dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is. Hierbij wordt de ruimte die de wetgeving biedt voor toeslagen maximaal benut.

Aan het risicobereidheidsonderzoek ontleent het pensioenfonds met betrekking tot korten van rechten en met betrekking tot het beleggingsbeleid de volgende conclusies:

- "Korten van opgebouwde aanspraken is niet aanvaardbaar.
- Meeste respondenten zijn het eens met de hoeveelheid aandelen; als het anders moet, dan bij voorkeur minder."

Met het beleggingsbeleid probeert het pensioenfonds te bereiken dat enerzijds de financiële positie beperkt kan verslechteren en de kans op korting acceptabel is en anderzijds het pensioenfonds voldoende herstelkracht heeft en de toeslagenambitie zo veel mogelijk waargemaakt kan worden.

Op grond van het voorgaande heeft het pensioenfonds de beleidsdoelstellingen als volgt geformuleerd:

1. Uitgangspunt is een premie op basis van een gedempte rekenrente. De gedempte kostendekkende premie wordt verhoogd met 3%-punt van de premiedeler. Deze verhoging is voor vijf jaar vastgelegd en wordt aan het eind van deze vijfjaarsperiode herzien. Bovendien geldt na deze vijf jaar dat het jaarlijks vast te stellen bijdragepercentage maximaal 1%-punt verschilt van het vastgestelde bijdragepercentage in het voorgaande jaar.
2. Er wordt niet meer toeslag verleend dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is. Er wordt gestreefd naar een verwacht indexatieresultaat over een 15 jarige periode van circa 75%. Dit is gebaseerd op de uitkomsten van de in 2014 gehouden ALM-studie
3. De kans op korten van pensioenen is op basis van de ALM studie over een 15 jarige periode maximaal 1%.
4. De beleidsdekkingsgraad bereikt binnen tien jaar tenminste het vereist eigen vermogen.
5. Er is geen bijstortingsverplichting van de werkgever.

Uiteraard kunnen die doelstellingen in de praktijk niet haalbaar blijken, bijvoorbeeld door een forse daling van de aandelenmarkten. De meeste pensioenfondszen zullen dan te maken krijgen met fors lagere dekkingsgraden en derhalve beperkte toeslagverlening en een grote kans op korten van opgebouwde pensioenen. Het pensioenfonds zal dan mogelijkerwijs zijn beleidsdoelstellingen moeten aanpassen aan de marktomstandigheden.

Risicohouding

In het nieuwe FTK neemt de risicohouding van het fonds een belangrijke plaats in. Vooraf moet worden vastgesteld welk risico acceptabel is. Het grootste risico van een pensioenfonds vloeit voort uit het beleggingsrisico.

Bij het vaststellen van de risicohouding is het van belang de risicohouding van de achterban mee te nemen. De vraag is welke risico's de belanghebbenden bereid zijn te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gezien de kenmerken van het fonds.

In dat kader heeft het bestuur in 2014 een onderzoek laten uitvoeren naar de risicobereidheid en het risicodraagvlak onder het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de deelnemers en pensioengerechtigden. Uit het onderzoek en na overleg met alle betrokkenen heeft het bestuur geconcludeerd dat het thans geformuleerde beleggingsbeleid het beste past bij de risicohouding die voortvloeit uit voren beschreven onderzoek.

Aanvangshaalbaarheidstoets

De risicohouding komt tot uitdrukking in de gekozen ondergrenzen voor de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen en een bandbreedte hiervoor.

De risicohouding op korte termijn wordt vertaald in het vereist eigen vermogen en een bandbreedte daarom heen: 128,7% en een bandbreedte van -4,2%-punt onder en +5,3%-punt boven de 128,7%. Deze bandbreedte van het vereist eigen vermogen is berekend op basis van de bandbreedte in het strategisch beleggingsbeleid.

De risicohouding op de lange termijn is:

- Ondergrens verwacht pensioenresultaat 90%. Het beleidsuitgangspunt dat het indexatieresultaat over 15 jaar 75% bedraagt, leidt er toe dat een pensioenresultaat van 100% niet haalbaar is. De gekozen ondergrens is 90%.
- Ondergrens verwacht pensioenresultaat vanuit de evenwichtssituatie 90%. In de evenwichtssituatie is er geen sprake meer van een tekort, maar van een toereikende solvabiliteit. Dan zou een verwacht pensioenresultaat van 100% de voorkeur gehad hebben van het bestuur, maar met een ondergrens van 100% voldoet het pensioenfonds niet aan een van de eisen die beschreven is in de Q&A van DNB van 1 september 2015.
- Maximale afwijking verwacht pensioenresultaat in het slechtweerscenario: 30%. Dit is gebaseerd op een ondergrens van een verwacht pensioenresultaat in het slechtweerscenario van 70%.

Deze zijn getoetst in de aanvangshaalbaarheidstoets van 1 september 2015.

De uitkomsten zijn:

- Verwacht pensioenresultaat: 100,7%
- Verwacht pensioenresultaat slecht weerscenario 73,3% (afwijking 27%)
- Verwacht pensioenresultaat evenwichtssituatie: 102,2%
- Verwacht pensioenresultaat evenwichtssituatie slecht weerscenario 80,2% (afwijking 20%)

Met deze uitkomsten voldoet het pensioenfonds aan de drie ondergrenzen. Het verschil tussen het verwacht pensioenresultaat uitgaande van de feitelijke situatie en de ondergrens is 10,7% (= 100,7% - 90%). Het verschil tussen het verwacht pensioenresultaat uitgaande van de evenwichtssituatie en de ondergrens is 12,2% (= 102,2% - 90%). Vanuit de feitelijke financiële positie mag het verschil in procentpunten tussen het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau en de daarbij door het fonds gekozen ondergrens niet groter zijn dan dit verschil bekeken vanuit de financiële positie dat precies aan de vereisten van het vereist eigen vermogen wordt voldaan (evenwichtssituatie). Dit is beschreven in de Q&A van DNB van 1 september 2015. Met een ondergrens verwacht pensioenresultaat van 90% (vanuit de evenwichtssituatie) voldoet het pensioenfonds aan deze eis. Bij een ondergrens van 100% (vanuit de evenwichtssituatie) zou het pensioenfonds niet aan deze eis voldoen.

Van een DB- naar een CDC-regeling

In 2015 is door Alliance besloten om de pensioenpremie, voor zowel het werknemersdeel als het werkgeversdeel, vanaf 2016 voor vijf jaar vast te zetten. Hiervóór gold sinds 2007 een variabele premie die maximaal 4%-punt kon afwijken, zowel naar beneden als naar boven. Ook heeft de werkgever sinds 2007 geen bijstortingsverplichting in het geval van onderdekking of een reservetekort van het fonds. In de nieuwe premiesystematiek wordt vanaf 2016 een extra opslag in de pensioenpremie voorzien van 3%-punt voor mogelijke toekomstige risico's.

In het najaar van 2015 heeft de werkgever naar aanleiding van het bovenstaande een instemmingsverzoek ingediend bij de Centrale Ondernemingsraad (COR) voor aanpassing van de pensioenregeling tot een collectieve beschikbare premieregeling: een zogenaamde CDC-regeling (Collective Defined Contribution).

Op 21 december 2015 heeft de COR met het verzoek ingestemd en is het pensioenfonds daarover geïnformeerd. De nieuwe pensioenregeling is per 1 januari 2016 ingegaan.

De status van een CDC regeling wil zeggen dat de premiebijdragen voor de werknemers vaststaan en de uitkeringen en opbouw van nieuwe rechten voor de deelnemers (actieven, inactieven en gepensioneerden) kunnen veranderen, bijvoorbeeld door een hogere of lagere rentestand of betere of slechtere opbrengsten van de beleggingen.

Dit betekent dat het risico van het pensioenfonds nu geheel ligt bij de deelnemers.

Financiën

De financiële positie en de ontwikkeling daarvan kan als volgt worden toegelicht.

(bedragen x EUR 1.000,-)

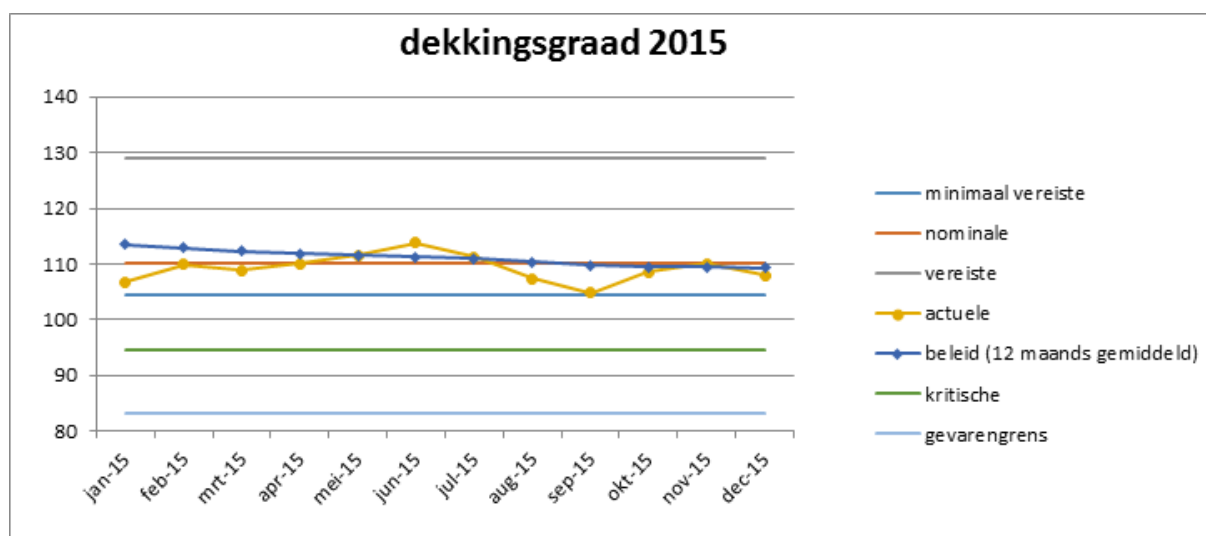
	<i>Pensioen- Vermogen</i>	<i>Technische Voorzienin- gen</i>	<i>% Dekkings- Graad</i>
Stand per 31 december 2014	563.551	513.558	109,7%
Renteontwikkeling	0	26.407	- 5,4%
Beleggingsresultaten	19.371	0	3,6%
Premiebijdragen	8.937	8.463	0,0%
Uitkeringen	-20.230	-20.145	0,3%
Actuariële grondslagen	0	0	0,0%
Waardeoverdrachten	242	300	0,0%
Overige	-2.110	1.389	- 0,7%
Stand per 31 december 2015	569.761	529.972	107,5%

Ten opzichte van het voorgaande boekjaar kan het verloop van de dekkingsgraad als volgt worden geïllustreerd.

	2015	2014
Stand per 31 december vorig boekjaar	109,7%	115,3%
Renteontwikkeling	- 5,4%	-16,9%
Beleggingsresultaten	3,6%	11,1%
Premiebijdragen	0,0%	0,3%
Uitkeringen	0,3%	0,4%
Actuariële grondslagen	0,0%	0,2%
Waardeoverdrachten	0,0%	-0,2%
Overige	- 0,7%	-0,4%
Stand per 31 december boekjaar	107,5%	109,7%

Dekkingsgraad

Onderstaande grafiek illustreert het verloop van de dekkingsgraad in 2015.

Herstelplan

De actuele dekkingsgraad eind 2014 was 109,7%. De beleidsdekkingsgraad (het 12-maands gemiddelde) bedroeg 114,2%. Omdat de beleidsdekkingsgraad eind 2014 met 114,2% lager was dan de vereiste dekkingsgraad van 128,7%, heeft het fonds in juni 2015 een nieuw 10-jaars herstelplan opgesteld en ingediend bij DNB. Dit herstelplan toont aan dat het fonds nog over voldoende herstelkracht beschikt. Indien de verwachtingen van het herstelplan uitkomen dat zal het fonds aan het einde van het jaar 2019 een beleidsdekkingsgraad hebben van 128,7% en daarmee voldoen aan de vereiste dekkingsgraad.

Het bestuur zal de ontwikkelingen ten aanzien van het herstelplan nauwgezet blijven volgen. Zolang er sprake is van een reservetekort zal het fonds elk jaar een geactualiseerd 10-jaars herstelplan moeten opstellen.

In 2015 heeft de actuele dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan als volgt ontwikkeld:

	Verwacht 2015	Werkelijk 2015
Stand 1 januari 2015	109,7%	109,7%
Effecten op de dekkingsgraad:		
• Premie	0,1%	0,0%
• Rendement	5,2%	3,6%
• Uitkeringen	0,2%	0,3%
• Indexering	-0,3%	- 0,3%
• Rente	-4,1%	- 5,4%
• Actuariële grondslagen	0,0%	0,0%
• Overige effecten	0,0%	- 0,4%
Dekkingsgraad ultimo 2015	110,8%	107,5%
Vereiste dekkingsgraad per ultimo 2015		128,0%

Premie

In het herstelplan wordt uitgegaan van een consistent premiebeleid, conform de huidige overeenkomsten met de werkgevers.

Beleggingen

De strategische beleggingsmix is per 1 december 2014 aangepast, mede op basis van de in 2014 uitgevoerde ALM-studie. Het risicoprofiel is niet gewijzigd.

In 2015 zijn er geen aanpassingen geweest in het strategische beleggingsbeleid.

Wel is de renteafdekking per 1 december 2015 verhoogd van 40% naar 45%.

Toeslagverlening

Het fonds heeft voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden een indexatieambitie van 100% van het Consumenten Prijsindexcijfer van oktober in vergelijking met oktober van het voorgaande jaar. Voor de actieve deelnemers geldt een indexatieambitie van 100% van de algemene loonontwikkeling binnen de CAO van Nestlé.

Beleggingen

Economische achtergrond

De groei van de economieën was bemoedigend in 2015 en ook de groei in Nederland met een 2% mocht er zijn. Desondanks is bij veel beleidsmakers nog twijfel of de kredietcrisis nu echt voorbij is. Maar veel hangt af van het beleid van de Centrale Banken in de wereld. De Europese Centrale Bank startte begin 2015 met het opkoop programma van staatsobligaties. Het beleid is er op gericht om de inflatie aan te jagen naar een niveau van 2% en de kredietverstrekking aan het bedrijfsleven te intensiveren. Of hiermee sprake is van een duurzaam herstel is maar de vraag, wetenschappers zijn erg verdeeld over de impact van de stimuleringsmaatregelen. Zorg is er over de mogelijke zeepbellen die kunnen ontstaan nu de ECB de geldkraan sinds begin van het jaar heeft opgezet.

In 2015 was nog steeds sprake van extreem lage olieprijsen maar ook commodity markten waren in mineur.

Veel hing af van de tegenvallende groei in de minder ontwikkelde landen (emerging markets). Matige berichten over de groei van de Chinese economie veroorzaakten angst in de ontwikkelde economieën en zorgden voor druk op de aandelenmarkten. China devalueerde de munt en op de Amsterdamse effectenbeurs gingen aandelen fors onderuit in de eerste twee weken van augustus. Ook de instabiliteit in het eurogebied was volop aanwezig. Griekenland was voortdurend in het nieuws en politici moesten meerdere malen topontmoetingen houden. De Griekse regering heeft in ruil voor hervormingen en bezuinigingen een noodpakket ter waarde van 86 miljard verkregen. Ook de FED zorgde voor onzekerheid in de markten. Van april tot augustus kunnen wij spreken van een 'bad period' omdat markten in afwachting waren van de eerste rente verhoging door de FED sinds 2006. Deze renteverhoging kwam pas aan het einde van 2015. Ook de omstandigheden in het Midden-Oosten, met name Syrië, zorgden voor politieke onzekerheid in Europa vanwege de vluchtelingenproblematiek. Kijken wij terug naar Nederland dan was hier het besluit over de vermindering van de gasproductie een feit. Dit heeft tot gevolg dat de economische groei wordt getemperd en de overheidsinkomsten onder druk komen. Daar staat weer tegenover dat de overheidsuitgaven door de lage rentelast worden gedrukt. 2015 zal de boeken ingaan met trefwoorden als: extreem lage rente, mogelijke obligatiebubbel, euro-zwakke, FED rentebeleid, Griekenland bankroet, olieoverschot en lage prijs, valuta onrust in China.

In 2016 zullen pensioenfondsen hinder gaan ondervinden van het nieuwe aanvullende opkoopprogramma van staats- en bedrijfsobligaties door de ECB. De pensioenfondsen staan met de rug tegen de muur, want sturingsmiddelen zijn maar beperkt of helemaal niet aanwezig. Het zoeken naar hoger rendement ('search for yield') zal nog meer actueel zijn dan in 2015. Want het aanhouden van liquiditeit geeft zelfs een negatieve rente. De algemene verwachting is dat korte en middellange termijn prognoses (rendementen) minder rooskleurig zijn dan een paar jaar geleden. Markten kijken met spanning uit naar de eerste effecten van het opkoopprogramma van de ECB. Pensioenfondsen zitten nu in een spagaat, hoe om te gaan met de renteafdekking en het mogelijk eenmalig mogen vergroten van het beleggingsrisico als het fonds in herstel is. Helaas is het toekennen van toeslagen bij veel fondsen voorlopig niet in zicht, terwijl er ook nog sprake kan zijn van korten van rechten. Beleidsmakers staan voor een uitdagende taak in een turbulente economische omgeving.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Het fonds is zich bewust van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) in de breedste zin des woords, onder meer met betrekking tot klimaat, milieu en mensenrechten. De beleggingen van het fonds worden altijd gedaan via beleggingsfondsen, waardoor er geen directe invloed is op bijvoorbeeld het stemgedrag in aandeelhoudersvergaderingen. Dat neemt niet weg dat het bestuur zich realiseert dat bij de selectie van vermogensbeheerders rekenschap gegeven moet worden aan MVB. Het fonds hanteert dan ook de spelregels voor de vermogensbeheerders zoals deze zijn vastgelegd in de United Nations Global Compact die tien thema's beschrijft. In de beleggingsrestricties wordt tevens rekening gehouden met de uitsluiting van ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van cluster munitie. De gehele beleggingsportefeuille wordt per kwartaal doorgelicht op de naleving van deze restrictie. Gedurende 2015 heeft de risk manager geen overschrijding van de normstelling geconstateerd.

Rendement

Het fonds heeft 2015 afgesloten met een positief rendement van 3,6%, dat is 0,8%-punt boven de benchmark. Per beleggingscategorie is de volgende performance behaald.

Rendement (na aftrek van kosten)

<i>Beleggingscategorie</i>	<i>Performance 2015</i>	<i>Benchmark 2015</i>
Aandelen	10,9%	9,0%
Vastrentende waarden	-1,3%	-1,5%
Alternatieve beleggingen:		
• Onroerend goed	8,2%	8,4%
• Funds of Hedge Funds	11,8%	8,7%
• Private Equity	25,7%	25,7%
Totaal	5,5%	4,8%
Valuta hedge	-1,9%	-1,9%
Totaal	3,6%	2,9%

Er zijn geen cijfers beschikbaar van het rendement exclusief kosten.

Asset mix

In 2015 is de strategische asset mix niet aangepast.

Ultimo 2015 was de strategische asset mix als volgt samengesteld.

	<i>Strategische asset mix 31-12-2015</i>	<i>Strategische asset mix 31-12-2014</i>
Onroerend goed	10,0%	10,0%
Aandelen	37,5%	37,5%
Vastrentende waarden	37,5%	37,5%
Overige zakelijke waarden:		
Hedge funds	12,5%	12,5%
Private equity	2,5%	2,5%
Totaal beleggingen	100%	100%

De strategische asset mix en feitelijke allocatie kunnen als volgt worden samengevat.

	Strategische asset mix	Feitelijk allocatie per 31 december 2015 %	EUR
Onroerend goed	10,0%	10,0%	55,1
Aandelen	37,5%	36,8%	202,9
Vastrentende waarden	37,5%	37,5%	206,7
Overige zakelijke waarden:			
Hedge funds	12,5%	12,8%	70,8
Private equity	2,5%	2,9%	16,1
Subtotaal	100%	100%	551,6
Derivaten (swaps)			49,2
Totaal beleggingen			600,8

Het risico op wijzigingen in de koers van de Amerikaanse Dollar is voor een deel van de beleggingen afgedekt middels valutatermijncontracten. Het renterisico alsmede het inflatierisico zijn deels afgedekt middels swaps. De actuele waarde van de valutatermijncontracten is in het bovenstaande overzicht opgenomen bij de vastrentende waarden. De bandbreedtes die worden aangehouden voor de vaststelling van de noodzaak om de beleggingen te herbalanceren variëren van +/- 2,5% tot +/- 5%.

Renteontwikkeling

De rente ultimo 2015 is ten opzichte van 2014 gedaald.

In december 2015 is de afdekking van het renterisico verhoogd van 40% naar 45%.

Dit besluit was gebaseerd op onderzoek en advies van NCA met een toetsing door Cardano.

De feitelijke afdekking van het renterisico op basis van de DNB rentetermijnstructuur (UFR) bedroeg ultimo 2015 53,4%. Op basis van de dagelijkse nominale rentetermijnstructuur bedroeg de afdekking 44,3%.

Specificatie kosten vermogensbeheer

Uitvoeringskosten

Conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie wordt in dit jaarverslag nadere informatie vermeld over de uitvoeringskosten. De uitvoeringskosten bestaan uit de kosten van het pensioenbeheer en de kosten van het vermogensbeheer. Een specificatie van de kosten van het pensioenbeheer is opgenomen bij de toelichting op de rekening van baten en lasten. Een specificatie van de kosten van het vermogensbeheer, conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie is hierna opgenomen.

Deze specificatie is nog zonder de transactiekosten van de beleggingen omdat van deze kosten van de vermogensbeheerders over 2014 en 2015 nog geen betrouwbare informatie is ontvangen. Het bestuur zal in verslagjaar 2016 extra aandacht besteden aan het zoveel mogelijk achterhalen van de transactiekosten zodat een zo volledig mogelijk beeld kan worden gegeven van de totale kosten van het vermogensbeheer.

Bij een aantal beheerders is sprake van performance gerelateerde fees.

	2015	2014
Kosten die in de jaarrekening ten laste zijn gebracht van de beleggingsopbrengsten:		
Beheerkosten aandelenfondsen	434	399
Administratie- en bewaarloonkosten	280	161
Kosten advisory management	182	185
Kosten ALM-studie	0	42
Kosten due diligence onderzoek	0	11
Kosten afdekking rente- en inflatierisico	376	364
Kosten risicomanagement	60	60
Totaal kosten t.l.v. beleggingsopbrengsten	1.332	1.222
Kosten die door de vermogensbeheerders rechtstreeks via de beleggingsfondsen zijn verrekend:		
<i>Reguliere beleggingen</i>		
Vastgoed 2)	555	567
Vastrentende waarden	517	733
Aandelen	464	468
Subtotaal	1.536	1.768
2) In deze kosten is in 2015 een bedrag begrepen van 3 voor performance gerelateerde kosten en in 2014 een bedrag van 42		
<i>Innovatieve beleggingen</i>		
Hedge Funds 3)	2.440	2.753
Private equity	1.090	883
Subtotaal	3.530	3.636
3) In deze kosten is in 2015 een bedrag van 638 begrepen voor performance gerelateerde kosten en in 2014 een bedrag van 933		

Totaal via fondsen berekende kosten	5.066	5.404
<i>Totale kosten Vermogensbeheer</i>	6.398	6.626
Gemiddeld belegd in reguliere beleggingen	512.094	483.380
Kosten als percentage van reguliere beleggingen	0,56%	0,62%
Gemiddeld belegd in innovatieve beleggingen	85.576	82.171
Kosten als percentage van innovatieve beleggingen	4,13%	4,42%
Gemiddeld totaal belegd vermogen	597.670	565.551
Kosten als percentage van totaal belegd vermogen	1,07%	1,17%

De kosten van de innovatieve beleggingen zijn aanzienlijk hoger dan die van de reguliere beleggingen.

Op pagina 23 van dit jaarverslag is het rendement van de diverse beleggingen te zien na aftrek van alle kosten.

Pensioenregeling

De uitruilfactoren die in de regeling zijn opgenomen zijn in 2015 geactualiseerd.

De kenmerken van de pensioenregeling per 1 januari 2015 zijn als volgt:

	Basisregeling	Aanvullende regeling
Pensioensysteem	Voorwaardelijke geïndexeerde-middeloonregeling	Voorwaardelijk geïndexeerde middeloonregeling
Pensioenleeftijd	67	67
Pensioengevend salaris	12 keer de som van het schaalsalaris + eventuele persoonlijke toeslag + vakantie-toeslag en eindejaarsuitkering	Variabele toeslagen met een minimum van 5% van het pensioengevend salaris
Franchise	12.642,-	n.v.t.
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris -/- franchise	Pensioengevend salaris
Opbouwpercentage	1,875%	1,875%
Partnerpensioen	Ja	Ja

Actuariële paragraaf

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren wordt toegeschreven aan de volgende resultaten:

	2015	2014
Premie	475	2.363
Toeslagverlening	-1.528	-743
Intrest/beleggingsopbrengsten	16.917	56.524
Kosten	-224	-52
Wijziging rente(termijnstructuur)	-25.331	-77.391
Uitkeringen	-83	73
Kanssystemen	-179	-793
Waardeoverdrachten	-58	-1.604
Overgang op nieuwe sterftetafel	0	2.036
Aanpassing actuariële grondslagen	-140	-978
Overige resultaten	-53	619
Resultaat	-10.204	-19.946

Naast de beleggingsresultaten zijn de belangrijkste contribuanten aan het resultaat de actuariële grondslagen en de wijziging in de rentetermijnstructuur.

De mutatie uit hoofde van de wijziging van de rentetermijnstructuur ad – 25.331 kan als volgt worden gespecificeerd:

- reguliere wijziging 3.028
- vervallen 3-maands middeling -19.612
- wijziging UFR-methode - 8.747

Het resultaat op waardeoverdrachten in 2014 is negatief omdat er in 2014 een collectieve waardeoverdracht heeft plaatsgevonden waarbij een opslag in verband met de aanwezig solvabiliteitsmarge is overgedragen.

Ultimo 2015 is sprake van een reservetekort van EUR 108,6 miljoen. Het vereist eigen vermogen is EUR 148,4 miljoen, terwijl het aanwezige vermogen EUR 39,8 miljoen bedraagt. De certificerend actuaris beoordeelt de vermogenspositie van het pensioenfonds als niet voldoende, vanwege dit reservetekort.

Risicobeheer

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. De solvabiliteit wordt uitgedrukt als de dekkingsgraad van het fonds, dat wil zeggen de verhouding tussen de bezittingen en verplichtingen van het fonds.

Het risico dat het fonds over onvoldoende vermogen beschikt om de verplichtingen af te dekken, het solvabiliteitsrisico, is een van de belangrijkste risico's. De solvabiliteit wordt gemeten volgens algemeen geldende normen voor pensioenfondsen die voortvloeien uit de Pensioenwet. Indien de solvabiliteit onvoldoende is bestaat het risico dat het fonds de premies moet verhogen, er onvoldoende ruimte is voor indexatie of dat zelfs pensioenaanspraken verminderd moeten worden.

Ultimo 2015 verkeert het fonds nog in een situatie van een reservetekort.

De actuele dekkingsgraad is in 2015 gedaald van 109,7% naar 107,5%.

De beleidsdekkingsgraad is gedaald van 114,2% naar 109,2%.

De vereiste dekkingsgraad eind 2015 is 128,0%.

Het tekort op grondslagen volgens het Financieel ToetsingsKader is als volgt:

	2015	2014
Vereist eigen vermogen	148.352	111.547
Aanwezig vermogen	39.789	49.993
Tekort	108.563	61.554

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal instrumenten om risico's te beheersen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagenbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)-risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten voor beperking van de risico's.

Beleggingsrisico's

In 2014 is het beleggingsbeleid heroverwogen aan de hand van de Asset & Liability Management studie. Ultimo 2015 is de vereiste dekkingsgraad 128%.
In het voorjaar van 2016 is een nieuwe ALM-studie uitgevoerd.

Marktrisico's

Het marktrisico is het risico dat de waarden van de beleggingen in zakelijke waarden verandert door wijzigingen in marktprijzen. Door de vaststelling van de strategische beleggingsmix over verschillende beleggingscategorieën en een spreiding over verschillende regio's wordt het risico teruggebracht tot aanvaardbare waarden.

De regiospreiding van aandelen kan als volgt worden toegelicht:

	2015	2014
Eurozone	96.160	93.907
Emerging Markets	25.558	25.943
World (developed)	97.305	96.796
Totaal Aandelen	219.023	216.646

Renterisico's

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de verplichtingen van het fonds verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente.

De gevoeligheid voor wijzigingen in de marktrente wordt veroorzaakt doordat de duration van de verplichtingen en de beleggingen niet gelijk zijn. Om dit risico te ontgaan heeft het bestuur het renterisico afgedekt middels renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Renteveranderingen hebben hierdoor slechts voor het ongedekte deel invloed op de dekkingsgraad zowel in positieve als in negatieve zin.

Eind 2015 is de afdekking van het renterisico verhoogd van 40% tot 45%.

	2015	2014
Duration verplichtingen	16,2	15,7
Duration beleggingen (incl. derivaten)	19,5	18,1

Ten behoeve van de renteswaps zijn ISDA/CSA overeenkomsten afgesloten met een 5-tal tegenpartijen zodat het kredietrisico van het fonds adequaat wordt afgedekt middels onderpand (staatsobligaties van Nederland, Duitsland en Frankrijk).

Inflatierisico

Het fonds streeft ernaar de aanspraken van deelnemers, gewezen deelnemers en de ingegane uitkeringen jaarlijks te indexeren. Het vermogen van het fonds zou daarom beschermd moeten worden tegen geldontwaarding.

Het fonds heeft het inflatierisico beperkt door een maximum te stellen aan de toeslagen. Daarnaast is het inflatierisico voor 20% van de reële verplichtingen afgedekt middels inflatieswaps. Bij een inflatieswap wordt de verwachte inflatie betaald door het fonds terwijl

de werkelijke inflatie wordt ontvangen. Het beleid van het fonds is erop gericht om maximaal 20% van de reële verplichtingen af te dekken tegen het inflatierisico middels inflation swaps.

Actuariële risico's

De actuariële grondslagen zijn in 2015 niet gewijzigd. Ook de fonds specifieke correcties op de overlevingskansen zijn ongewijzigd gebleven.

Valutarisico's

Voor beleggingen in vreemde valuta loopt het fonds het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door wijzigingen in de valutakoersen. Onderdeel van het strategische beleggingsbeleid is dat deze risico's deels worden afgedekt.

In 2015 is besloten om het beleid enigszins aan te passen. Het valutarisico wordt zodanig afgedekt dat er nog een valutarisico overblijft van 25%. Daarbij wordt uitsluitend de Amerikaanse dollar afgedekt.

De totale onderliggende waarde van de valutatermijncontracten bedraagt per 31 december 2015 Amerikaanse Dollar 108 miljoen (EUR 99 miljoen).

De actuele waarde ultimo 2015 van deze contracten bedroeg negatief EUR 0,3 miljoen.

De waarde van de overige beleggingen in vreemde valuta die niet zijn afgedekt bedroeg ultimo 2015 EUR 151,5 miljoen.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven.

Concentratierisico

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, landen, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Uitbestedingsrisico

Het bestuur voert periodiek gesprekken met haar uitvoerders waarin de voortgang en performance worden geëvalueerd.

De pensioenadministratie is uitbesteed aan Aon Hewitt en de financiële- en beleggingsadministratie is uitbesteed aan Kas Bank. Met beide uitvoerders is een overeenkomst afgesloten waarin de werkzaamheden en performancenormen zijn beschreven in een Service Level Agreement (SLA). Periodiek vindt evaluatie plaats.

Beide organisaties beschikken over een recent ISAE 3402 type II rapport.

Aandachtspunten voor het bestuur in 2016

Het bestuur zal in 2016 onder meer aandacht besteden aan het vastleggen van het beleid op het gebied van integraal risicomanagement. Daarbij zal er onder meer aandacht zijn voor het beleid inzake integriteitsrisico's en het beleid inzake mogelijk datalekken bij de uitbestede activiteiten.

Voorts zal het bestuur een visie vastleggen ten aanzien van de toekomst van het fonds en de diverse uitvoeringsmogelijkheden voor de pensioenregeling.

Het bestuur zal in 2016 ook aandacht geven aan het verder verbeteren van de communicatie met alle belanghebbenden onder meer met behulp van de interactieve website en het houden van voorlichtingsbijeenkomsten en voorlichtingscampagnes.

Ook zal het bestuur in 2016 werken aan de opvolging van de aanbevelingen van de visitatiecommissie, de actiepunten die volgen uit de analyse van de naleving van de Code Pensioenfondsen en aan het bevorderen van de deskundigheid van het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

Tenslotte zal ook het beleggingsbeleid in 2016 voldoende aandacht krijgen waarbij een goede afweging zal plaatsvinden tussen het behalen van zoveel mogelijk rendement met inachtneming van het beperken van de risico's.

In het voorjaar van 2016 is vervroegd een nieuwe ALM-studie uitgevoerd waarbij met name aandacht is besteed aan mogelijke beperking van de risico's en de kosten van het vermogensbeheer.

Namens het bestuur van de Stichting Pensioenfondsen Alliance

Amsterdam, 22 juni 2016

Vertegenwoordigers van de werkgevers

Vertegenwoordigers van de werknemers en
pensioengerechtigden

W.C. Duivenvoorden, voorzitter

M.G. Leenstra

L.M. Renders

H.J.A. van de Kamer

P.S.A. Klapwijk

M. Schreurs

P.R. Kneipe

mw. D. van der Ende

G. Griffioen

mw. A. van Geluk

Oordeel van het Verantwoordingsorgaan

Algemeen.

In het kader van de principes inzake goed pensioenfondsbestuur, is het Verantwoordingsorgaan (VO) gevraagd een oordeel te geven over het door het bestuur gevoerde beleid over 2015 overeenkomstig het reglement VO artikel 2 lid a en b alsmede een oordeel te geven over beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben overeenkomstig artikel 2 lid c.

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit:

- A.F.M. Sanders, voorzitter (herkozen in 2015 voor een periode van 4 jaar)
- R.N. Langedijk, secretaris
- H.M.J. Kempers, lid

Het VO heeft in 2015 zesmaal vergaderd, waarvan tweemaal met het dagelijks bestuur over de actuele gang van zaken m.b.t. het pensioenfonds alsmede over de ontwikkelingen die van belang zijn in dit kader voor het VO. Daarnaast heeft het VO gesproken met het DB en AON Hewitt in het kader van invoering van het NFTK, premiebesluit 2016 en de overgang van de huidige pensioenregeling naar een CDC regeling in 2016.

In 2015 heeft het VO overeenkomstig de afspraken met het dagelijks bestuur alle relevante stukken in de vorm van notulen van bestuursvergaderingen, dagelijks bestuursvergaderingen en beleggingscommissie vergaderingen ontvangen. Daarnaast ontvangt het VO alle periodieke informatie en updates daarop met betrekking tot het herstelplan en de beleggingsresultaten zoals die ook binnen het bestuur worden besproken. Bovengenoemde informatie-stroom geeft een goed inzicht in de gang van zaken binnen het pensioenfonds en de activiteiten van het bestuur voor zowel de actuele situatie als voor de in gang zijnde ontwikkelingen. Het VO heeft volledig toegang tot de “teamroom” informatie van het pensioenfonds. Dit is een data base met alle relevante documenten en informatie t.b.v. het bestuur van het pensioenfonds.

Het VO heeft kennis genomen van het positieve advies van de COR aan de werkgever inzake de overgang van Alliance naar een CDC regeling met ingang van 2016.

Voor de verdere beoordeling van het bestuursbeleid door het VO over 2015 zijn wij in het bezit gesteld van het concept jaarverslag over 2015 van het pensioenfonds en van het concept actuairueel rapport over 2015.

Voorts heeft het VO gesproken met de controlerend accountant (KPMG) van het pensioenfonds over het verslagjaar 2015. Met de certificerend actuaris van het pensioenfonds (AON Hewitt) zal dat gesprek in de tweede helft van dit jaar plaatsvinden.

Bevindingen

Premie en indexatie:

Het premiebeleid maakt deel uit van het herstelplan en is overeenkomstig uitgevoerd. Voor de actieve deelnemers is de premie voor 2015 verlaagd met 1% (werkgevers) resp. 0,5% (werknemers). Per 1 januari 2015 zijn de rechten van zowel actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden verhoogd met 23,3% van de betreffende indexeringsgrondslagen. Dit is conform het indexatiebeleid zoals vastgelegd in de ABTN. Dit houdt in dat de aanspraken resp. de pensioenen zijn aangepast met resp. 0,54% voor de actieve deelnemers en met 0,24% voor de gewezen deelnemers en gepensioneerden. In 2015 heeft er een indexering plaatsgevonden van het prepensioen spaarkapitaal middels het zogenaamde U-rendement (1,33%).

Beleggingsbeleid:

Het beleggingsbeleid heeft in 2015 veel aandacht gekregen van het bestuur. Het bestuur wordt hierin geadviseerd door de beleggingscommissie alsmede door externe adviseurs.

Communicatie:

De communicatie van individuele pensioengegevens van deelnemers (UPO's) vindt schriftelijk plaats aan belanghebbenden. Daarnaast vindt het grootste deel van de algemene belangrijke informatie voor de deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden plaats via de website. In 2015 zijn een aantal informatie bijeenkomsten voor actieve deelnemers die rechten kunnen ontleen aan de zogenaamde VPL regeling (vroegpensioen) en/of Prepensioen regeling. Tevens is in maart 2016 de vernieuwde website in de lucht gegaan. De ontwikkelingen zullen in 2016 nog een vervolg gaan krijgen.

Herstelplan:

Het VO is periodiek geïnformeerd over de actuele positie van het pensioenfonds t.o.v. het herstelplan.

Bestuurssamenstelling:

In 2014 was er één vacature bij de werkgevers vertegenwoordigers en één vacature bij de gepensioneerden vertegenwoordigers. Eind 2014 is de vacature bij de werkgevers vertegenwoordigers definitief ingevuld. Voor de vacature van de gepensioneerde vertegenwoordiger is begin 2015 voorzien middels een aspirant bestuurslid. Begin 2016 is het aspirant bestuurslid definitief toegelaten door DNB.

Adviesaanvragen 2015:

Door de invoering van het nFTK halverwege 2015 is het VO betrokken geweest bij noodzakelijke wijzigingen die dat met zich meebracht t.a.v. reglementen. In 2015 heeft het VO zijn visie gegeven over het voorgestelde premiebesluit 2016, overgang naar een CDC regeling na het akkoord tussen werkgever en sociale partners en een aanpassing in de vacatieregeling.

Oordeel:

Op basis van de aan ons ter beschikking gestelde documenten evenals de bijeenkomsten met het dagelijks bestuur van het pensioenfonds, is het VO van mening dat het bestuur zijn taken voor 2015 naar behoren heeft uitgevoerd.

Amstelveen, 30 mei 2016

Namens het Verantwoordingsorgaan van de
Stichting Pensioenfonds Alliance,

A.F.M. Sanders, voorzitter.

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft met belangstelling kennisgenomen van het oordeel van het VO.

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor de prettige samenwerking en voor de werkzaamheden die de leden van het verantwoordingsorgaan in 2015 voor het pensioenfonds hebben verricht. Voorts bedankt het bestuur het VO voor het open en constructieve overleg en voor de adviezen die gedurende het jaar zijn uitgebracht. Het bestuur spreekt het vertrouwen uit dat de samenwerking met het VO ook in 2016 op dezelfde goede wijze zal worden voortgezet

Samenvatting Verslag Visitatiecommissie

1. Inleiding

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Alliance (hierna: het Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie, na advies van het Verantwoordingsorgaan (VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds in het kader van een driejaarscyclus van visitaties zoals met het Fonds is overeengekomen. De beoordelingsperiode van deze visitatie strekt zich uit tot de op 31 januari 2016 voor de visitatiecommissie beschikbare informatie met betrekking tot de periode tot ultimo december 2015. De vorige visitatie betrof de periode eerste kwartaal tot en met het derde kwartaal 2014, en werd eveneens door VCHolland uitgevoerd.

De visitatiecommissie heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de tot-standkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds.

De visitatiecommissie is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever en in het jaarverslag.

Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de visitatiecommissie. Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek door DNB naar de uitvoering van visitaties heeft VCHolland de rapportage aangescherpt door meer expliciet in te gaan op de gehanteerde normen, de bevindingen en het oordeel.

2. Oordeel/Bevindingen

Follow up vorige visitatie

Het Fonds heeft een systematische aanpak gehanteerd met betrekking tot de aanbevelingen uit de vorige visitatie. Een aantal aanbevelingen is opgevolgd, enkele zijn nog onderhanden. De aanbeveling met betrekking tot een rapportage over de netto-toegevoegde waarde van het gekozen (actieve) beleggingsbeleid wordt niet opgevolgd omdat het Fonds de toegevoegde waarde hiervan niet vindt opwegen tegen de kosten.

Algemene gang van zaken

De visitatiecommissie heeft kennis kunnen nemen van de wijze waarop het Fonds de implementatie van het nFTK ter hand heeft genomen. Daarbij is het door DNB aangegeven tijdsschema gevolgd. De uit de implementatie nFTK voortvloeiende acties zijn door het bestuur genomen en voor zover noodzakelijk in de documentatie van het Fonds, inclusief de in art. 102a lid 3 PW bedoelde formele opdrachtaanvaarding vastgelegd.

Het verantwoordingsorgaan heeft positief geadviseerd met betrekking tot de risicohouding.

Per 1 januari 2016 is de uitvoeringsovereenkomst gewijzigd. Het VO heeft positief geadviseerd over deze wijziging. De visitatiecommissie beveelt aan om in situaties als deze de dialoog binnen het bestuur en tussen bestuur en andere fondsorganen met betrekking tot evenwichtige belangenbehartiging beter in de notulen vast te leggen.

Governance

De visitatiecommissie is op grond van de overgelegde documentatie en gesprekken met het bestuur en het VO tot de conclusie gekomen dat het Fonds in algemene zin voldoet aan de normen met betrekking tot beheerste en integere bedrijfsvoering en goed pensioenbestuur. De visitatiecommissie doet enkele aanbevelingen met betrekking tot de documentatie van het Fonds, waaronder de beleidsuitgangspunten uitbesteding. Verder beveelt de visitatiecommissie aan om op korte termijn te komen tot een systematische analyse van de integriteitsrisico's, een integriteitsnota op te stellen en een activiteitenplan voor de compliance officer op te stellen.

Het Fonds leeft het grootste deel van de normen van de Code Pensioenfondsen na en is voornemens om de afwijkingen van de code in het jaarverslag 2015 toe te lichten.

Geschiktheid

Het Fonds beschikt over een recent geschiktheidsplan. Er wordt voldoende aandacht besteed aan de blijvende geschiktheid van de fondsorganen. De visitatiecommissie beveelt aan om de bewaking van het opleidingsplan periodiek in de notulen van de bestuursvergaderingen vast te leggen.

Beleggingen

Het strategisch beleggingsbeleid is vastgelegd in de ABTN. De visitatiecommissie heeft kennis genomen van het beleggingsplan 2015 en van de verklaring beleggings-beginselen. Er is een beleggingsadviescommissie die het bestuur adviseert. Naar het oordeel van de visitatiecommissie is sprake van een heldere organisatiestructuur. Aan de regels met betrekking tot uitbesteding wordt voldaan.

De beleggingsstrategie van het Fonds is helder; er is gedeeltelijk gekozen voor een actief beleggingsbeleid. Het Fonds is van mening dat de kosten van een extra rapportage over de netto-toegevoegde waarde niet opwegen tegen de meerwaarde ervan. De visitatiecommissie begrijpt dit standpunt, maar beveelt toch aan om de evaluatie door de beleggingsadviescommissie van de wel beschikbare indicatoren explicieter in de notulen vast te leggen. In het jaarverslag dient het beleid met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen te worden toegelicht. In het jaarverslag 2014 was dit nog niet het geval.

Risico's

Het bestuur heeft de risico's in kaart gebracht in een integrale risicoanalyse. Het bestuur is van mening dat de materiële risico's afdoende worden beheerst. Op grond van de overgelegde documentatie volgt de visitatiecommissie de mening van het Fonds.

De risicohouding is vastgesteld op basis van een in 2014 vastgesteld risicobereidheidsonderzoek. Het Fonds heeft een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd en tijdig gerapporteerd aan DNB.

Communicatie

Het communicatieplan is geactualiseerd naar aanleiding van de wet Pensioencommunicatie. Het Fonds past Pensioen 123 nog niet toe. Dit onderwerp is onderhanden bij de communicatiecommissie.

De visitatiecommissie

Gerrit Euverman
Kees Vernooij
Niek de Jager

Jaarrekening

*Balans per 31 december 2015 (na bestemming van het saldo
van baten en lasten)*

(bedragen x EUR 1.000,-)

	<i>Toelichting</i>	2015	2014
Activa			
Vastgoedbeleggingen		55.123	48.568
Aandelen		219.023	216.646
Vastrentende waarden		206.718	205.366
Derivaten		49.214	55.060
Overige beleggingen (Hedge funds)		70.801	68.821
Beleggingen voor risico pensioenfonds	3	600.879	594.461
Vorderingen en overlopende activa	4	1.070	1.070
Liquide middelen	5	705	529
		602.654	596.060
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	6	39.789	49.993
Pensioenverplichtingen		517.646	499.950
Prepensioenspaarregeling		12.326	13.608
Technische Voorzieningen	7	529.972	513.558
Overige schulden en overlopende passiva	8	32.893	32.509
		602.654	596.060

Staat van Baten en Lasten over 2015

(bedragen x EUR 1.000,-)

	<i>Toelichting</i>	2015	2014
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	12	9.344	10.262
Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen	13	17.993	59.098
Overige baten	14	88	13
		<u>27.425</u>	<u>69.373</u>
Lasten			
Pensioenuitkeringen	15	20.230	19.384
Pensioenuitvoeringskosten	16	1.148	950
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen			
<i>Pensioenopbouw</i>	17	8.296	6.748
<i>Toeslagverlening</i>	18	1.528	1.206
<i>Rentetoevoeging</i>	19	895	1.646
<i>Onttrekking pensioenuitkeringen</i>	20	-20.145	-19.457
<i>Onttrekking pensioenuitvoeringskosten</i>	20	-443	-389
<i>Wijzigingen marktrente</i>	21	25.331	77.391
<i>Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen</i>	22a	1.398	1.297
<i>Wijziging uit hoofde van overdracht rechten</i>	22b	300	-9.833
<i>Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden</i>	23	0	-1.058
<i>Overige mutaties in de voorziening pensioenverplichtingen</i>	24	536	1.041
Mutatie Technische voorziening prepensioenspaarregeling	7	-1.282	-3.549
Saldo overdrachten van rechten	25	-242	13.843
Saldo herverzekering	26	79	66
Overige lasten	27	0	33
		<u>37.629</u>	<u>89.319</u>
Saldo van Baten en Lasten		<u>-10.204</u>	<u>-19.946</u>

Kasstroomoverzicht over 2015

(bedragen x EUR 1.000,-)

	2015	2014
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premiebijdragen	9.532	10.282
Ontvangen waardeoverdrachten	365	1.098
Betaalde pensioenuitkeringen	-20.257	-19.299
Betaalde waardeoverdrachten	-218	-15.011
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraar	0	0
Betaalde premies herverzekeringen	-79	-44
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.049	- 950
Ontvangen FVP premies	0	87
Overige inkomsten	0	0
	-11.706	-23.837
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	90.068	212.200
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	11.751	12.212
Aankopen beleggingen	-84.937	- 202.820
Betaalde kosten vermogensbeheer	-1.428	-1.222
Overige inkomsten	-107	- 40
	15.347	20.330
Toename/afname van liquide middelen	3.641	- 3.507
Toename/afname liquide middelen onder vastrentende waarden	3.465	- 3.427
Toename/afname liquide middelen volgens balans	176	- 80
Toename/afname van liquide middelen	3.641	- 3.507

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het saldo van de baten en lasten wordt onttrokken aan de reserves.

Toelichting op de jaarrekening

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Alliance, is het verstrekken van uitkeringen aan pensioengerechtigden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; ook verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft uitvoering aan de pensioenregelingen van Nestlé Nederland B.V. en aan Nestlé gelieerde ondernemingen.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 22 juni 2016 de jaarrekening 2015 vastgesteld.

1. Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in Euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingswijzigingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank vastgestelde rentetermijnstructuur (UFR) ultimo 2015.

Op 22 december 2014 heeft DNB bekendgemaakt dat per 1 januari 2015 de 3-maands middeling van de rentetermijnstructuur is komen te vervallen.

Op 14 juli 2015 heeft DNB bekendgemaakt de door de Commissie Ultimate Forward Rate (UFR) voorgestelde UFR-methode met een kleine technische aanpassing in te voeren per 15 juli 2015.

De aangepaste UFR-methode houdt op hoofdlijnen het volgende in:

- Een niveau van de UFR op basis van de gerealiseerde 20-jaars forward rentes in de voorgaande 10 jaar;
- Een startpunt voor de UFR-methode (het 'First Smoothing Point') bij 20 jaar;
- Vanaf het startpunt groeit de methode richting de UFR, maar bereikt deze nooit.

De extrapolatiemethode neemt marktinformatie ook na het startpunt mee.

Het gewicht dat aan deze marktwaarnemingen wordt gegeven, neemt geleidelijk af.

Waardering

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin deze schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief post zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. Met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valuta koersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Beleggingen voor risico van pensioenfondsen

Algemeen

Beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Het fonds heeft alleen beleggingen voor risico van pensioenfondsen en geen beleggingen voor risico van de deelnemers.

Vastgoedbeleggingen

De beleggingen betreft een aandeel in een indirect vastgoedfonds. De fondsen zijn gewaardeerd op basis van de actuele waarde per 31 december 2015 zoals opgegeven door de vermogensbeheerder. Het vastgoedfonds heeft de waardering uitbesteed aan een onafhankelijke externe partij. Taxaties worden per kwartaal uitgevoerd. Deze waarde wordt getoetst aan de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder. Indien er materiële verschillen optreden wordt de balanswaardering aangepast aan de waardering volgens de definitieve jaarrekening.

Aandelen

De beleggingen in aandelen bestaan uit beleggingsfondsen welke worden gewaardeerd tegen de officiële koersen van de onderliggende aandelen per 31 december 2015.

De waardering van de private equity is gebaseerd op de actuele waarde per 31 december 2015 zoals opgegeven door de vermogensbeheerder.

Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds, waarbij de grondslagen voor de beleggingsfondsen zijn bepaald op basis van fair value. Deze waarde wordt getoetst aan de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder. Indien er materiële verschillen

worden geconstateerd met de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder, wordt de balanswaardering aangepast aan de waardering volgens de definitieve jaarrekening. Binnen de beleggingsfondsen van ING vindt in beperkte mate securities lending plaats.

Vastrentende waarden

De beleggingen in vastrentende waarden betreffen beleggingen in fondsen welke worden gewaardeerd tegen de beurskoers per 31 december 2015.

Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds, waarbij de grondslagen voor de beleggingsfondsen zijn bepaald op basis van fair value. Deze waarde wordt getoetst aan de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder. Indien er materiële verschillen worden geconstateerd met de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder, wordt de balanswaardering aangepast aan de waardering volgens de definitieve jaarrekening.

Derivaten

Valutatermijncontracten, Inflatieswaps en Interest Rate Swaps zijn opgenomen tegen actuele waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen.

De gerealiseerde en niet gerealiseerde waardeveranderingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Overige beleggingen (Hedge funds)

De fondsen zijn gewaardeerd op basis van de actuele waarde per 31 december 2015 zoals opgegeven door de vermogensbeheerder.

De hieronder opgenomen beleggingen in fondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van het saldo van de activa en verplichtingen van het betreffende fonds.

Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds.

Deze waarde wordt getoetst aan de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder.

Indien er materiële verschillen worden geconstateerd met de definitieve jaarrekening van de vermogensbeheerder, wordt de balanswaardering aangepast aan de waardering volgens de definitieve jaarrekening.

Waardeveranderingen

De gerealiseerde en niet gerealiseerde waardeveranderingen van de beleggingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Technische voorzieningen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank vastgestelde rentetermijnstructuur (UFR) ultimo 2015.

De voorziening pensioenverplichtingen ultimo jaar is berekend op basis van de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel 2014 met starttafel 2016 en (ongewijzigde) fondsspecifieke correcties op de overlevingskansen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten met betrekking tot pensioengerechtigden en gewezen deelnemers, zijn in de berekeningen begrepen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van de voor de toezichthouder acceptabele grondslag, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De post Overige onderdelen technische voorziening risico fonds betreft de volgende voorzieningen:

- De voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten (excassokosten).
- De voorziening voor zieken. Dit betreft een reservering voor op de balansdatum zieke deelnemers die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard. Vervolgens ontstaat er eventueel recht op een excedent arbeidsongeschiktheidspensioen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: gebaseerd op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.
- Overlevingstafels: AG prognosetafel 2014 met starttafel 2016 en met fondsspecifieke correcties op de overlevingskansen (ultimo 2015).
- Onbepaald partnersysteem voor het partnerpensioen bij vooroverlijden.
- Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- Kostenopslag ter grootte van 2,2% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Technische voorziening prepensioenspaarregeling

De technische voorziening prepensioenspaarregeling wordt gewaardeerd tegen de waarde van de aanspraken van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

2. Korte beschrijving van de pensioenregeling

Basispensioenregeling

De pensioenregeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar.

Pensioengrondslag

Onder pensioengrondslag voor een deelnemer wordt verstaan het per 1 januari (of een latere datum bij indiensttreding) geldend pensioengevend salaris (12 maal de som van het schaalsalaris en de eventuele persoonlijke toeslag, vermeerderd met de vakantietoeslag en de eindejaarsuitkering), vermindert met de per 1 januari van dat jaar geldende franchise.

De franchise wordt ieder jaar vastgesteld en bedraagt in 2015 € 12.642,- .

Voor oude arbeidsongeschikte deelnemers blijft de per 31 december 2014 geldende regeling gehandhaafd.

Ouderdomspensioen

De deelnemers bouwen per jaar 1,875% van de pensioengrondslag op.

Het ouderdomspensioen gaat in principe in op 67-jarige leeftijd. Eerdere ingang van het ouderdomspensioen dan 67 jaar is mogelijk. Voor oude arbeidsongeschikte deelnemers blijft de per 31 december 2014 geldende regeling gehandhaafd.

Partnerpensioen

De deelnemers bouwen per jaar 1,3125% van de pensioengrondslag op. Het partnerpensioen wordt levenslang uitgekeerd aan de partner van de overleden deelnemer (of werknemer). Bij overlijden van de deelnemer voor de 67-jarige leeftijd wordt een partnerpensioen uitgekeerd ter grootte van het opgebouwde partnerpensioen, vermeerderd met het product van 1,3125% van de pensioengrondslag en het aantal deelnemersjaren tussen de overlijdensdatum en de pensioendatum. Voor oude arbeidsongeschikte deelnemers blijft de per 31 december 2014 geldende regeling gehandhaafd.

Uitruil van partnerpensioen vanaf de pensioendatum is mogelijk.

Tijdelijk partnerpensioen

Bij overlijden van de deelnemer tijdens het deelnemerschap wordt het partnerpensioen met een tijdelijk partnerpensioen verhoogd met € 14.658,- (2015). Het tijdelijk partnerpensioen wordt uitgekeerd tot de eerste van de maand waarin de nabestaande de 67-jarige leeftijd bereikt. Voor oude arbeidsongeschikte deelnemers blijft de per 31 december 2014 geldende regeling gehandhaafd.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt per kind 20% van het partnerpensioen (voor maximaal 4 kinderen). De pensioenen worden uitgekeerd tot en met de maand waarin het kind 20 jaar wordt, doch uiterlijk in bepaalde gevallen tot de 27-jarige leeftijd.

Aanvullende pensioenregeling

Indien het variabele salaris gelijk is aan of meer bedraagt dan 5% van het vaste salaris wordt er aanvullend pensioen toegekend. Het ouderdomspensioen dat in een deelnemersjaar wordt opgebouwd, bedraagt 1,875% van het variabele salaris over het aan de peildatum (1 januari) voorafgaande kalenderjaar indien de deelnemer op deze datum nog in dienst is. Het opgebouwde aanvullende pensioen wordt aangepast aan de algemene loonontwikkeling indien de middelen van het fonds daarvoor toereikend zijn. Het partnerpensioen dat in een deelnemersjaar wordt opgebouwd, bedraagt 1,3125% van het variabele salaris over het aan de peildatum (1 januari) voorafgaande kalenderjaar indien de deelnemer op deze datum nog in dienst is. Op de pensioendatum kan het partnerpensioen worden uitgeruild tegen een hoger ouderdomspensioen. Het uitruilpercentage wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur.

Regeling excedent arbeidsongeschiktheidspensioen

De regeling excedent arbeidsongeschiktheidspensioen voorziet bij volledige arbeidsongeschiktheid in een arbeidsongeschiktheidsuitkering ter grootte van 80% van het salaris uitgaande boven het maximum dagloon voor de WAO/WIA-uitkering. De uitkering geschiedt zolang de deelnemer arbeidsongeschikt is, doch uiterlijk tot aan de pensioendatum. Bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid wordt de uitkering verlaagd analoog aan de WAO/WIA-uitkering. Het excedent arbeidsongeschiktheidspensioen is nominaal en wordt dus na ingang niet geïndexeerd.

Voor werknemers die voor Nestlé naar het buitenland zijn uitgezonden en waarvoor de pensioenopbouw wordt voortgezet bij het fonds, en voor wie de het arbeidsongeschiktheidsrisico niet gedekt is middels de werknemersverzekeringen in Nederland of in het land van uitzending, geldt dat de regeling ook voorziet in een uitkering op basis van het loon tot het maximum dagloon. De arbeidsongeschiktheidsuitkering bedraagt het hoogste percentage van het loon dat voor de werknemersverzekeringen zou gelden.

Prepensioenspaarregeling

Vanaf 1 april 1996 voert het pensioenfonds een prepensioenspaarregeling uit. In deze regeling spaarden de deelnemers voor een pensioenkapitaal. Dat pensioenkapitaal kan vanaf de 60-jarige leeftijd worden aangewend voor de aankoop van een tijdelijk prepensioen tot 65 of 67 jaar. Bij overlijden van de (gewezen) deelnemer voor de prepensioendatum wordt het pensioenkapitaal aangewend voor verhoging van het (tijdelijk) partnerpensioen. De deelnemer heeft ook de mogelijkheid om zijn kapitaal over te hevelen naar de basispensioenregeling en ouderdomspensioen en partnerpensioen aan te kopen. Er bestaat geen mogelijkheid meer tot het storten van premies in de prepensioenspaarregeling.

VPL regeling

Aan deelnemers geboren op of na 1 januari 1950 en in dienst van de werkgever op 31 december 2005 wordt extra ouderdomspensioen en partnerpensioen toegekend in verband met niet benutte fiscale ruimte over de deelnemersjaren aan de pensioenregeling van het fonds tot aan 1 januari 2006.

Op de eerste dag van de maand waarin de deelnemer de 61-jarige leeftijd bereikt, dan wel op 31 december 2020 indien deze datum is gelegen vóór de eerste dag van de maand waarin de 61-jarige leeftijd wordt bereikt, wordt aan de deelnemer een aanspraak toegekend op een ouderdomspensioen en een bijbehorend partnerpensioen ter grootte van 70% van dat ouderdomspensioen. De aanspraak wordt slechts toegekend wanneer de deelnemer op 31 december 2020 of zoveel eerder dat hij de 61-jarige leeftijd heeft bereikt, tenminste 10 jaar ononderbroken werkzaam is geweest in dienst van de werkgever. Wanneer deelname aan de pensioenregeling eindigt voordat deze aanspraak is toegekend, bestaat er geen recht op dit deel van de toezegging

Herverzekeringsbeleid

De risico's ten aanzien van de partnerpensioenen, arbeidsongeschiktheidspensioenen en premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid zijn door het fonds herverzekerd bij een externe, onder toezicht van De Nederlandsche Bank staande, verzekeringsmaatschappij. Per 1 januari 2015 is een nieuwe overeenkomst afgesloten voor een periode van vijf jaar tot en met 31 december 2019.

3. Beleggingen voor rekening pensioenfonds

De ontwikkelingen in 2015 in de beleggingsportefeuille kunnen als volgt worden toegelicht:

	Stand 1-1-2015	Aankopen	Verkopen/ Aflossing- en	Indirecte beleg- gingsop- brengsten	Stand 31-12-2015
Vastgoedbeleggingen	48.568	3.666	-	2.889	55.123
Aandelen	216.646	8.262	-26.774	20.889	219.023
Vastrentende waarden	205.366	81.354	-78.695	-1.307	206.718
Overige beleggingen	68.821	-	-6.317	8.297	70.801
Derivaten actief	55.060	-	-	-5.846	49.214
Subtotaal	594.461	93.282	111.786	24.922	600.879
Derivaten passief	-29.799	-4.880	21.718	-17.315	-30.276
Totaal	564.662	88.402	90.068	7.607	570.603

De ontwikkelingen in 2014 in de beleggingsportefeuille kunnen als volgt worden toegelicht:

	Stand 1-1-2014	Aankopen	Verkopen/ Aflossing- en	Indirecte beleg- gingsop- brengsten	Stand 31-12-2014
Vastgoedbeleggingen	23.126	26.450	-	-1.008	48.568
Aandelen	192.009	17.378	11.001	18.258	216.646
Vastrentende waarden	231.924	149.024	190.673	15.091	205.366
Overige beleggingen	67.997	1.307	13.145	12.662	68.821
Derivaten actief	21.405	8.400	-	25.255	55.060
Subtotaal	536.461	202.559	214.819	70.258	594.461
Derivaten passief	- 7.212	-	-	-22.587	-29.799
Totaal	529.249	202.559	214.819	47.671	564.662

Specificatie beleggingen

<i>Vastgoedbeleggingen</i>	2015	2014
CBRE Dutch Real Estate Fund	20.948	21.232
State Street Global Advisors (SSgA) Global Real Estate Fund	34.175	27.336
Totaal	55.123	48.568

De vastgoedbelegging bij CBRE betreft een indirecte belegging via participatie in een vastgoedfonds. De onderliggende vastgoedobjecten in het fonds zijn voor 100% getaxeerd door een onafhankelijke, beëdigde taxateur. De vastgoedportefeuille is volledig in Nederland belegd. Objecten in het boekjaar verkocht maar met levering in het volgende boekjaar zijn niet als verkoop in het boekjaar verantwoord.

De vastgoedbelegging bij SSgA betreft een indirecte belegging in een wereldwijd beursgenoteerd onroerend goed fonds.

<i>Aandelen</i>	2015	2014
Indirecte beleggingen via participaties in beleggingsfondsen:		
- ontwikkelde markten	177.336	175.303
- opkomende markten	25.558	25.943
Private equity	16.129	15.400
	219.023	216.646

<i>Vastrentende waarden</i>	2015	2014
Directe beleggingen in:		
Staatsobligaties	83.693	79.969
Onderhandse lening	1.177	1.212
Opgelopen interest	4.321	4.308
Indirecte beleggingen via participaties in beleggingsfondsen:		
Credit funds	53.461	58.025
High yield fund	15.429	15.394
Euro Credit Sustainable fund	28.729	29.000
Emerging Markets bond fund	13.545	14.559
Liquide middelen	6.363	2.899
	206.718	205.366

De onderhandse lening is verstrekt aan een verzekeringsmaatschappij met een looptijd tot 2036 met een couponrente van 6% en een jaarlijkse aflossing door een gelijkblijvende annuïteit. Per balansdatum zijn de annuïteiten contant gemaakt met een discontovoet van 4%.

<i>Overige beleggingen</i>	2015	2014
Hedge funds	70.801	68.821

Beleggingen in hedge funds worden gedaan in drie verschillende Fund of Hedge Funds. De waarderingen worden geverifieerd met de jaarverslagen van de betreffende fondsen. Deze jaarverslagen zijn voorzien van een controleverklaring van een onafhankelijke accountant.

<i>Derivaten</i>	2015	2014
Rentederivaten (IRS)	48.519	55.060
Inflatieswaps (ILS)	71	0
Valutatermijncontracten	624	0
	49.214	55.060

Rentederivaten, inflatieswaps en valutatermijncontracten

De waarde van de zekerheidstelling (collateral) ten gunste van het fonds bedroeg ultimo 2015 EUR 49 miljoen (2014 EUR 56 miljoen). Voorts is van de aanwezige beleggingen voor EUR 26 miljoen aan staatsobligaties uitgezet als collateral voor de credit derivaten, die op de balans zijn vermeld onder overige schulden en overlopende passiva.

Het collateral bestaat uit Nederlandse, Duitse en Franse staatsobligaties.

De waarde van de zekerheidstelling (onderpand) wordt bepaald aan de hand van de marktprijzen van de obligaties per einde van het jaar zonder contractuele afslag (haircut).

Om het valutarisico te beperken zijn er valutatermijncontracten afgesloten met een nominale waarde van Amerikaanse dollar 108 miljoen / EUR 98 miljoen (2014: Amerikaanse dollar 111 miljoen / EUR 89 miljoen). Het totaal belegd vermogen in vreemde valuta per ultimo 2015 bedraagt EUR 282 miljoen (2014: EUR 227 miljoen). De marktwaarde van de valutatermijncontracten bedraagt ultimo 2015 EUR - 0.3 miljoen (2014: EUR - 2,4 miljoen).

Actuele waarde

Het fonds maakt in haar beleggingsstrategie gebruik van verschillende beleggingsproducten met elk hun eigen karakteristieken van risico's. Naast beursgenoteerde zakelijke waarden en vastrentende waarden wordt gebruik gemaakt van afgeleide financiële instrumenten. De waardering van deze instrumenten wordt afgeleid van marktnoteringen of door de vermogensbeheerder bepaald op basis van waarderingsmodellen. Kenmerkend voor deze indeling van beleggingen vormt de mate van (on)zekerheid over de waardering. Daar waar bij beursgenoteerde beleggingen de prijs tot stand komt op een transparante markt in een transactie tussen geïnformeerde partijen maken vermogensbeleggers in waarderingsmodellen aannames ten aanzien van rentestructuren, de stabiliteit van de markten, het ontbreken van externe noteringen en liquiditeit van de markten. Deze laatste aannames kennen een hoge mate van subjectiviteit en bepalen daarmee in belangrijke mate de waardering van deze beleggingen op actuele waarde.

De categorie waarderingsmodellen en –technieken niet gebaseerd op marktdata betreft private equity, funds of hedge funds en onroerend goed beleggingen. Daarnaast zijn in de categorie marktnoteringen en afgeleide marktnoteringen de beleggingsfondsen en de derivaten verantwoord. Voor alle participaties in beleggingsfondsen, inclusief private equity en hedge funds, zijn recente jaarrekeningen ontvangen met goedkeurende accountantsverklaringen.

	Markt	Modellen		Totaal
	Directe Markt- noteringen	Afgeleide Markt- noteringen	Waarderings- modellen en -technieken niet gebaseerd op marktdata	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Per 31 december 2015				
Vastgoedbeleggingen		34.175	20.948	55.123
Aandelen		202.894		202.894
Vastrentende waarden	88.014	117.527	1.177	206.718
Derivaten		49.214		49.214
Funds of Hedge funds		32.338	38.463	70.801
Private Equity			16.129	16.129
	88.014	436.148	76.717	600.879
Per 31 december 2014				
Vastgoedbeleggingen		27.336	21.232	48.568
Aandelen		201.246		201.246
Vastrentende waarden	84.277	119.877	1.212	205.366
Derivaten		55.060		55.060
Funds of Hedge funds		30.423	38.397	68.820
Private Equity			15.401	15.401
	84.277	433.942	76.242	594.461

4. Vorderingen en overlopende activa

	2015	2014
Werkgever uit hoofde van premiebijdragen	995	1.071
Overig	75	0
	1.070	1.071

De resterende looptijd van de vorderingen is korter dan een jaar.

5. Liquide middelen

	2015	2014
Liquide middelen	705	529

Onder de liquide middelen worden opgenomen de kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk opeisbaar zijn.

6. Stichtingskapitaal en Reserves

Verloop van het stichtingskapitaal en reserves

	Stichtings- kapitaal	Algemene Reserve	Totale reserves
Stand per 1 januari 2015	5	49.988	49.993
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	-10.204	-10.204
Stand per 31 december 2015	5	39.784	39.789

Solvabiliteit

De solvabiliteit is het vermogen van het fonds om te voldoen aan de pensioenverplichtingen.

	2015	2014
Minimaal vereist eigen vermogen	22.307	21.361
Vereist eigen vermogen	148.352	111.547
Aanwezig eigen vermogen	39.789	49.993

Het vereist eigen vermogen is zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgelegde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen 1 jaar over minder middelen beschikt dan de technische voorzieningen voor de onvoorwaardelijke toezeggingen. Voor de berekening van de solvabiliteit hanteert het fonds het standaard model van de DNB.

Uitgangspunt voor de bepaling van de solvabiliteit is de strategische verdeling van de beleggingen over de verschillende categorieën en de feitelijke verdeling indien deze tot hogere uitkomsten voor de berekening van de solvabiliteit leidt. Het aanwezige vermogen is lager dan het vereist eigen vermogen dus is er sprake van een reservetekort.

Herstelplan

De actuele dekkingsgraad eind 2014 was 109,7%. De beleidsdekkingsgraad (het 12-maands gemiddelde) bedroeg 114,2%. Omdat de beleidsdekkingsgraad eind 2014 met 114,2% lager was dan de vereiste dekkingsgraad van 128,7%, heeft het fonds in juni 2015 een nieuw 10-jaars herstelplan opgesteld en ingediend bij DNB. Dit herstelplan toont aan dat het fonds nog over voldoende herstelkracht beschikt. Indien de verwachtingen van het herstelplan uitkomen dat zal het fonds aan het einde van het jaar 2019 een beleidsdekkingsgraad hebben van 128,7% en daarmee voldoen aan de vereiste dekkingsgraad.

7. Technische voorzieningen

De technische voorzieningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2015	2014
Actieve deelnemers en arbeidsongeschikten	115.155	110.001
Gewezen deelnemers	124.953	118.155
Pensioengerechtigden	265.784	260.697
Overige voorziening excassokosten	11.130	10.755
Overige voorziening zieke deelnemers	624	342
Pensioenverplichtingen	517.646	499.950
Prepensioenspaarregeling	12.326	13.608
Totaal technische voorzieningen	529.972	513.558

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt:

	2015	2014
Stand 1 januari	499.950	441.358
Pensioenopbouw	8.296	6.748
Toeslagverlening	1.528	1.206
Rentetoevoeging	895	1.646
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-20.145	-19.457
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-443	-389
Wijziging marktrente	25.331	77.391
Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen	1.398	1.297
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten	300	-9.833
Wijziging actuariële uitgangspunten	0	-1.058
Overige wijzigingen	536	1.041
Stand 31 december	517.646	499.950

Zoals vermeld in de toelichting zijn de pensioenverplichtingen van het fonds gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum. Deze actuele waarde wordt vastgesteld met behulp van schattingen en aannames. De belangrijkste schattingen betreffen de bepaling van de rente en de levensverwachting.

De mutatie als gevolg van wijziging van de marktrente ad 25.331 kan als volgt worden gespecificeerd:

- mutatie als gevolg van de reguliere wijziging rentetermijnstructuur: - 3.028
- mutatie als gevolg van het vervallen van de 3-maands middeling: 19.612
- mutatie als gevolg van wijziging van de UFR-methode: 8.747

Ultimo boekjaar bedraagt de gewogen gemiddelde discontovoet 1,657% (2014: 1,8%). Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

Technische voorziening prepensioenspaarregeling

Bijdrage deelnemers betreft de reglementair vastgestelde percentages van de prepensioen-grondslag. Per 1 januari 2014 is een rendement toegekend van 1,50%.

Per 1 januari 2015 is een rendement toegekend van 1,33%

Verloop technische voorziening prepensioenspaarregeling	2015	2014
Stand per 1 januari	13.608	17.157
Toegekend rendement	181	256
Koopsom ingegane prepensioenen	-1.400	- 1.297
Overdracht van rechten	0	- 2.406
Overige mutaties	-63	- 102
Stand per 31 december	<u>12.326</u>	<u>13.608</u>

8. Overige schulden en overlopende passiva

	2015	2014
Belastingen en premies	440	446
Nog te betalen pensioenuitkeringen	202	324
Vooruit ontvangen premies VPL-regeling	1.398	1.209
Overige schulden	577	731
Derivaten	30.276	29.799
Totaal kortlopende schulden	<u>32.893</u>	<u>32.509</u>

Belastingen en premies betreft de nog af te dragen loonheffing over december.

De nog te betalen pensioenuitkeringen betreft pensioenuitkeringen van onvindbare pensioengerechtigden die hun pensioen nog niet hebben opgevraagd.

Vooruit ontvangen premies VPL-regeling betreft de over het boekjaar en voorafgaande jaren ontvangen VPL-premies die niet benodigd waren voor inkoop van pensioen in het betreffende jaar.

Het verloopoverzicht van de post 'Vooruit ontvangen premies VPL-regeling' is als volgt:

Verloop vooruit ontvangen premies VPL-regeling	2015	2014
Stand per 1 januari	1.209	830
Ontvangen premies	550	550
Aanwending voor inkoop rechten	-407	- 281
Toegekend rendement	46	110
Stand per 31 december	<u>1.398</u>	<u>1.209</u>

De post derivaten bestaan uit de marktwaarde van valutatermijncontracten en interest- en inflatiederivaten. De post overige schulden betreffen voornamelijk nog te betalen administratie-, advies- en vermogensbeheerkosten.

Alle schulden, met uitzondering van de nog te betalen pensioenuitkeringen en de vooruitontvangen premies VPL-regeling, hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

9. Risicobeheer en derivaten

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Solvabiliteitsrisico

Het solvabiliteitsrisico is het belangrijkste risico voor het fonds. Dit is het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van, voor pensioenfondsen, algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Als de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte meer beschikbaar is voor indexatie van opgebouwde pensioenrechten en aanspraken. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het reservetekort op basis van FTK grondslagen is als volgt:

	2015	2014
Vereist eigen vermogen	148.352	111.547
Aanwezig eigen vermogen	39.789	49.993
Surplus/tekort	<u>- 108.563</u>	<u>- 61.554</u>

Vereist eigen vermogen

	2015	2014
Renterisico (S1)	18.061	22.963
Zakelijke waardenrisico (S2)	126.077	95.222
Valutarisico (S3)	36.587	21.254
Grondstoffenrisico (S4)	-	-
Kredietrisico (S5)	14.969	6.568
Procesrisico (S6)	13.175	12.505
Liquiditeitsrisico (S7)	-	-
Concentratierisico (S8)	-	-
Operationeel risico (S9)	-	-
Actief beheerrisico (S10)	11.197	-
Diversificatie-effect	-71.714	-46.965
Vereist eigen vermogen	148.352	111.547

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van risico's. Deze beleidsinstrumenten zijn:

- Beleggingsbeleid
- Premiebeleid
- Herverzekeringsbeleid
- Indexatiebeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM studies. Een ALM studie is een analyse van de afstemming van de beleggingen op de verplichtingen.

De uitkomsten van de analyses vinden hun weerslag in periodiek door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen, zoals vastgelegd in de ABTN, geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings-)risico's.

Marktrisico

Het marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijsrisico, valutarisico en het renterisico.

Prijsrisico

Het prijsrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarden waarbij waarde wijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten wordt verwerkt, zijn alle wijzigingen in de marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Zakelijke waarden vertonen over het algemeen een grotere volatiliteit dan vastrentende

waarden. Gezien het relatief grote aandeel van zakelijke waarden in de portefeuille van het pensioenfonds is het fonds relatief kwetsbaar voor waarde wijzigingen. Het prijsrisico wordt beperkt door beleggingen in de geselecteerde hedge funds welke minder kwetsbaar zijn voor waarde wijzigingen.

Valutarisico

Het valutarisico wordt afgedekt voor de beleggingen in de Robusta fondsen (hedge funds) die geheel in Amerikaanse dollar zijn genoteerd. Ultimo 2015 bedroegen deze beleggingen in totaal Amerikaanse dollar 77 miljoen. Het valutarisico van de overige beleggingen in vreemde valuta wordt niet afgedekt.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen van de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	31 december 2015	31 december 2014
Duration beleggingen (inclusief derivaten)	19,5	18,1
Duration van de pensioenverplichtingen	16,2	15,7

Op de balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde “duration mismatch”. Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen; de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Door het fonds zijn contracten aangegaan om het renterisico gedeeltelijk af te dekken.

In december 2015 is de afdekking verhoogd van 40% naar 45% van de nominale pensioenverplichtingen.

In deze contracten wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Door het afdekken van het renterisico worden wijzigingen in het renteniveau gecompenseerd door de waarde van de onderliggende contracten.

Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Beheersing vindt plaats doordat met name belegd wordt in obligatiefondsen met een gediversificeerde portefeuille.

De verdeling van obligatiefondsen naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

	2015	2014
	EUR	EUR
Ontwikkelde markten	97.619	190.807
Overige markten	13.545	14.559
	<u>111.164</u>	<u>205.366</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende waarden kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2015	2014
AAA	33,5%	37,1%
AA	20,0%	14,4%
A	12,0%	13,3%
BBB	23,7%	24,5%
Lager dan BBB	8,8%	9,0%
Geen rating	<u>2,0%</u>	<u>1,7%</u>
	<u>100%</u>	<u>100,0%</u>

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Uit 2015 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Het fonds beschikt over een cash flow planning die jaarlijks wordt afgestemd met de advisory manager.

Concentratierisico

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Verzekeringstechnische risico's

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens en overlijden. Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafel 2014 is het langlevensrisico geheel opgenomen in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in het geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet uitkeren waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Om dit risico te verminderen heeft het fonds een deel hiervan herverzekerd bij een externe onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Dit is een stop-loss contract met een looptijd tot en met 31 december 2019, waarbij ook het arbeidsongeschiktheidsrisico is herverzekerd.

Toeslagrisico (actuariële risico's)

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft zicht op de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van de nominale rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is, waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze.

De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lange termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie.

Het beleid van het pensioenfonds is erop gericht het toeslagrisico te verminderen. Ten behoeve hiervan heeft het bestuur een beleid geformuleerd waarin een inflatiedekking middels swaps wordt aangegaan voor 20% van de reële verplichtingen. Ultimo 2015 bedroeg de daadwerkelijke afdekking 20,5% van de reële pensioenverplichtingen.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Uitbestedingsrisico

Het bestuur voert periodiek gesprekken met haar uitvoerders waarin de voortgang en performance worden geëvalueerd.

De pensioenadministratie is uitbesteed aan Aon Hewitt en de financiële- en beleggingsadministratie is uitbesteed aan Kas Bank.

Met beide uitvoerders is een overeenkomst afgesloten waarin de werkzaamheden en performancenormen zijn beschreven in een Service Level Agreement (SLA).

Periodiek vindt evaluatie plaats.

Het risicomangement is uitbesteed aan Cardano.

Deze drie organisaties beschikken over een recent ISAE 3402 type II rapport.

Ook van de meeste vermogensbeheerders is over 2015 een ISAE 3402 of vergelijkbaar rapport ontvangen.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand. Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.
- Inflatieswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen plus een inflatiecomponent over een nominale hoofdsom. Door middel van inflatieswaps kan het fonds de gevoeligheid voor inflatiebewegingen beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2015:

2015

Type contract	Tegenpartij	Expiratie-Datum	Contract-omvang	Saldo Waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
			EUR	EUR	EUR	EUR
Valutaderivaten						
Looptijd 1 maand	Morgan Stanley	29-jan-16	35.256	-622		-622
Looptijd 2 maanden	Morgan Stanley	29-feb-16	36.479	624	624	
Looptijd 3 maanden	Deutsche Bank	31-mrt-16	27.308	-255		-255
Rentederivaten						
Looptijd 10 jaar	Morgan Stanley	6-mrt-25	13.200	251	251	
Looptijd 10 jaar	Morgan Stanley	5-mrt-25	9.000	166	166	
Looptijd 10 jaar	Morgan Stanley	5-okt-25	3.200	-9		-9
Looptijd 20 jaar	Morgan Stanley	4-aug-27	10.500	56	56	
Looptijd 20 jaar	Barclays	16-apr-29	25.000	8.658	8.658	
Looptijd 20 jaar	Morgan Stanley	6-mrt-30	3.000	154	154	
Looptijd 20 jaar	Morgan Stanley	6-okt-30	9.800	-196		-196
Looptijd 20 jaar	Morgan Stanley	6-mrt-35	11.000	-874		-874
Looptijd 30 jaar	Credit Suisse	23-jan-39	30.000	13.612	13.612	
Looptijd 30 jaar	Deutsche Bank	14-feb-39	7.000	3.244	3.244	
Looptijd 30 jaar	Deutsche Bank	14-dec-40	16.000	6.298	6.298	
Looptijd 30 jaar	Deutsche Bank	5-mrt-45	10.400	-1.036		-1.036
Looptijd 30 jaar	Morgan Stanley	5-mrt-45	6.200	-595		-595
Looptijd 40 jaar	Barclays	16-apr-49	29.000	16.042	16.042	
Looptijd 40 jaar	Credit Suisse	2-feb-55	8.000	-785		-785
Looptijd 40 jaar	Deutsche Bank	26-nov-55	900	37	37	
Looptijd 40 jaar	Morgan Stanley	4-dec-55	9.000	-308		-308
Looptijd 50 jaar	Morgan Stanley	4-dec-65	7.000	-286		-286
Inflatiderivaten						
Looptijd 10 jaar	Morgan Stanley	14-dec-20	16.000	-1.572		-1.572
Looptijd 10 jaar	Credit Suisse	3-jun-21	17.000	71	71	
Looptijd 20 jaar	Morgan Stanley	13-dec-30	28.000	-3.967		-3.967
Looptijd 20 jaar	Royal Bank of Scotland	3-jun-31	26.000	-5.581		-5.581
Looptijd 30 jaar	Morgan Stanley	13-dec-40	26.000	-4.301		-4.301
Looptijd 30 jaar	Royal Bank of Scotland	3-jun-41	30.000	-9.470		-9.470
Looptijd 30 jaar	Deutsche bank	24-apr-45	16.000	-418		-418
				18.938	49.213	-30.275

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2014:

2014

Type contract	Tegenpartij	Expiratie-Datum	Contract-omvang	Saldo Waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
			EUR	EUR	EUR	EUR
Valutaderivaten						
Looptijd 1 maand	Credit Suisse	30-jan-15	29.520	-1.052		-1.052
Looptijd 2 maanden	Credit Suisse	27-feb-15	29.514	-1.047		-1.047
Looptijd 3 maanden	Deutsche Bank	31-mrt-15	30.268	-287		-287
Rentederivaten						
Looptijd 20 jaar	Barclays	16-apr-29	25.000	9.981	9.981	
Looptijd 30 jaar	Credit Suisse	23-jan-39	30.000	15.809	15.809	
Looptijd 30 jaar	Deutsche Bank	14-feb-39	7.000	3.761	3.761	
Looptijd 30 jaar	Deutsche Bank	14-dec-40	16.000	7.393	7.393	
Looptijd 40 jaar	Barclays	16-apr-49	29.000	18.116	18.116	
Inflatiederivaten						
Looptijd 10 jaar	Morgan Stanley	14-dec-20	16.000	-1.561		-1.561
Looptijd 10 jaar	Credit Suisse	3-jun-21	17.000	-2.370		-2.370
Looptijd 20 jaar	Morgan Stanley	13-dec-30	28.000	-3.787		-3.787
Looptijd 20 jaar	Royal Bank of Scotland	3-jun-31	26.000	-5.796		- 5.796
Looptijd 30 jaar	Morgan Stanley	13-dec-40	26.000	-4.630		-4.630
Looptijd 30 jaar	Royal Bank of Scotland	3-jun-41	30.000	- 9.269		-9.269
				25.261	55.060	-29.799

10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Private equity

Een deel van het vermogen van het fonds is belegd in private equity fund of funds. Ten behoeve van deze beleggingen heeft het fonds zich verplicht EUR 32,5 miljoen in te leggen.

Onderstaande tabel geeft een specificatie per 31 december 2015:

	Commitment	Capital calls	Unfunded
Robusta PE	20.000	12.000	8.000
Harbourvest buy-out	8.500	8.330	170
Harbourvest venture	4.000	3.840	160
Totaal	32.500	24.170	8.330

Indexatie rechten ex-Carnation

Het fonds heeft de verplichting om de rechten van deelnemers en oud-deelnemers, welke zijn ondergebracht bij een verzekeraar te indexeren, indien het bestuur van Alliance besluit tot indexatie van de rechten van deelnemers van Alliance. In 2014 bedroeg de last 16 en in 2015 bedroeg de last 23.

Bpf-rechten

Het fonds heeft in het verleden rechten overgedragen aan een Bedrijfstakpensioenfonds. Het fonds heeft deze deelnemers de garantie verstrekt om hen te compenseren indien het indexatiepercentage bij dit fonds lager uitvalt dan het indexatiepercentage van Alliance.

VPL-rechten

De niet in de balans opgenomen verplichtingen met betrekking tot de voorwaardelijke pensioenaanspraken betreft de zogenaamde VPL-rechten (bijlage III bij het pensioen reglement). Deze voorwaardelijke verplichting is uitsluitend van toepassing voor op 31 december 2005 actieve deelnemers waarvan het dienstverband niet voortijdig is beëindigd. De inkoop van voorwaardelijke verplichtingen met betrekking tot VPL loopt door tot en met 31 december 2020. Deze verplichtingen worden in de komende jaren gefinancierd uit de premiebijdragen. Het inverdienen van de pensioenrechten zorgt voor een daling van deze post. De daling van de marktrente zorgt voor de stijging van deze verplichtingen.

11. Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Het fonds heeft in 2010 een contract voor adviezen op beleggingsgebied afgesloten met Nestlé Capital Advisers, een volledige dochteronderneming van Nestlé S.A., de moedermaatschappij van de sponsor.

Het fonds heeft tevens belegd in de zogenaamde Robusta fondsen die worden beheerd door Nestlé Capital Advisers.

Het Robusta fonds is opgezet als een open-end beleggingsfonds met een paraplu constructie onder toezicht van de Ierse toezichthouder. Het Robusta fonds is een beleggingspool voor de pensioenfondsen binnen de Nestlé groep. Het Robusta fonds is genoteerd aan de Ierse beurs en heeft een groot aantal subfondsen waaronder het European Small Cap Fund, Tactical Fund of Hedge Funds, Fund of Hedge Funds II, Fund of Hedge Funds III en het Private Equity Fund of Funds II.

Ten behoeve van het Robusta fonds worden onder meer werkzaamheden verricht door:

1. Manager – Robusta Asset Management Ltd, Dublin
2. Investment manager – Nestlé Capital Management Ltd, UK
3. Investment Adviser – Nestlé Capital Advisers S.A., Switzerland.

Eén van de bestuursleden van het pensioenfonds (P.R. Kneipe) is ook een van de directors van de Manager. Genoemde partijen ontvangen een beloning ten laste van de fondsen.

Beleggingen in Robusta fondsen:

	31 december 2015	31 december 2014
Robusta Fund of Hedge Funds I	32.338	30.423
Robusta Fund of Hedge Funds II	17.101	17.129
Robusta Fund of Hedge Funds III	21.362	21.268
Robusta EUR Small Cap Fund	20.517	16.560
Robusta Private Equity Fund of Funds II	<u>13.245</u>	<u>10.989</u>
	104.563	96.369

Daarnaast zijn er investeringsverplichtingen ad EUR 8,0 miljoen toegezegd ten behoeve van het Robusta Private Equity Fund of Funds II.

Er wordt niet rechtstreeks belegd in aandelen van de sponsor Nestlé.

Transacties met bestuurders

Een bestuurder die namens de werkgever zitting heeft in het bestuur is werkzaam bij een andere buitenlandse Nestlé entiteit. De overige bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van de voorwaarden van het pensioenreglement.

Bestuurders in dienst van de sponsor ontvangen geen beloning van het fonds.

De bestuurders zonder een dienstverband ontvangen per bestuursvergadering vacatiegeld en voor speciale projecten wordt een vergoeding betaald.

Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Alle bestuurders hebben verklaard dat zijzelf, hun partner en/of familieleden geen transacties hebben verricht met het fonds.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- Werkgever is verplicht binnen 1 maand na ingang van de pensioenovereenkomst de werknemer aan te melden bij het fonds. Deze aanmelding dient vergezeld te gaan van alle voor het fonds relevante gegevens betreffende de werknemer.
- De werkgever is verplicht de premiebijdragen van zowel de werknemer als de werkgever binnen 10 dagen na afloop van de maand aan het fonds af te dragen, bij te late betaling is de werkgever een interestvergoeding verschuldigd. Met de werkgeverspremie wordt verrekend een vergoeding voor de uitvoeringskosten zoals overeengekomen tussen de werkgever en het fonds, deze vergoeding bedraagt 200 per jaar.
- De werkgever heeft geen andere verplichtingen dan het voldoen van de premies en heeft dus geen verplichting tot bijstorting in geval van onderdekking of reservetekort bij het fonds.
- Indien het bedrijfsbelang dit noodzakelijk maakt kan de werkgever de betaling van de premie staken. Werkgever heeft de verplichting de werknemers hiervan onmiddellijk in kennis te stellen. De verworven aanspraken zullen niet worden aangetast.

12. Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

	2015	2014
<i>Exclusief VPL-regeling</i>		
Werkgeversbijdrage	7.120	7.935
Werknemersbijdrage	1.817	1.959
FVP bijdragen	0	87
<i>subtotaal</i>	8.937	9.981
 <i>VPL-regeling</i>		
Werkgeversbijdrage	407	281
 Totale premie	9.344	10.262

Van de totale ontvangen premie voor VPL-inkoop ad 550 is 407 (2014: 281) gebruikt voor de inkoop van VPL-aanspraken. Het overschot is op de balans opgenomen onder als 'vooruit ontvangen premies VPL'

De totale bijdrage van de werkgever bedraagt 15% (2014 17%) van de pensioengevende salarissen plus 0,25% van de salarissom. De werknemers premie bedraagt 7,25% (2014 8,25%) van het pensioengevend salaris minus de franchise.

De kostendeekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte kostendeekkende premie zijn als volgt:

	2015	2014
Kostendeekkende premie	10.467	9.270
Feitelijke premie	9.344	10.262
Gedempte kostendeekkende premie	6.690	7.310

De kostendeekkende premie wordt bepaald aan de hand van de rentetermijnstructuur en bestaat uit de volgende componenten:

- de actuariael benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenverplichtingen en risicopremies
- een opslag voor uitvoeringskosten;
- een opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen;

De specificatie van de kostendekkende premie is als volgt:

	2015	2014
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	7.827	6.517
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	463
Solvabiliteitsopslag	1.781	1.600
Kostenopslag	859	690
Totaal	10.467	9.270

De specificatie van de feitelijke premie is als volgt:

	2015	2014
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	4.799	5.051
Bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	358
Solvabiliteitsopslag	1.092	1.240
Kostenopslag	799	661
subtotaal	6.690	7.310
Toeslag op de premie op basis van de gemiddelde dekkingsgraad	2.247	2.671
Werkgeversbijdrage VPL	407	281
Totaal	9.344	10.262

De specificatie van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

	2015	2014
Benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies	4.799	5.051
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	0	358
Solvabiliteitsopslag	1.092	1.240
Kostenopslag	799	661
Totaal	6.690	7.310

De gedempte kostendekkende premie is bepaald op basis van een disconteringsvoet van 4% en bestaat uit dezelfde componenten als de kostendekkende premie.

De gedempte kostendekkende premie is lager dan de kostendekkende premie zonder demping van de disconteringsvoet.

De feitelijke premie is de werkelijk van werkgevers en werknemers ontvangen premie.

13. Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

2015	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Totaal
Aandelen	408	22.320	22.728
Vastrentende waarden	2.567	-1.307	1.260
Vastgoedbeleggingen	1.079	2.889	3.968
Funds of Hedge funds	0	8.297	8.297
Private Equity	3.489	-1.431	2.058
Derivaten	4.221	-23.161	-18.940
	11.764	7.607	19.371
Kosten vermogensbeheer			-1.332
Subtotaal			18.039
Toekenning rendement VPL			-46
Totaal beleggingsresultaat			17.993

2014	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Totaal
Aandelen	2.505	16.948	19.453
Vastrentende waarden	2.772	15.091	17.863
Vastgoedbeleggingen	1.122	-1.008	114
Funds of Hedge funds	0	12.662	12.662
Private Equity	2.034	1.310	3.344
Derivaten	3.654	3.340	6.994
	12.087	48.343	60.430
Kosten vermogensbeheer			-1.222
Subtotaal			59.208
Toekenning rendement VPL			-110
Totaal beleggingsresultaat			59.098

14. Overige Baten

	2015	2014
Overige	88	13
	88	13

15. Pensioenuitkeringen

	2015	2014
Ouderdomspensioen	13.874	13.449
Nabestaandenpensioen	4.437	4.116
Invaliditeitspensioen	9	12
Prepensioen	1.660	1.574
WAO-hiaatpensioen	155	163
Afkopen pensioen	95	70
	<u>20.230</u>	<u>19.384</u>

Per 1 januari 2014 zijn de uitkeringen met 0,16% verhoogd.

Per 1 januari 2015 zijn de uitkeringen met 0,24% verhoogd.

Er is gebruik gemaakt van de mogelijkheid om ingegane pensioenen kleiner dan EUR 462,88 per jaar af te kopen (afkoopgrens 2015, in 2014 was de afkoopgrens EUR 458,06).

16. Pensioenuitvoeringskosten

	2015	2014
Bestuurs- en secretariële kosten	216	218
Kosten pensioenadministratie	461	330
Controle en advieskosten	300	269
Overige kosten	171	133
	<u>1.148</u>	<u>950</u>

De bestuurs- en secretariële kosten hebben betrekking op het bedrag dat de werkgever in rekening brengt voor de tijd die bestuurders in dienst van de werkgever besteden aan het besturen van het fonds. In dit bedrag is tevens een post begrepen voor de ondersteuning door de secretaris. De bestuurders die niet in dienst zijn van de werkgever ontvangen een vergoeding per bijgewoonde vergadering. De controlekosten hebben betrekking op de werkzaamheden van de externe accountant, deze kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	2015	2014
Controle jaarrekening	55	43
Overige controlediensten	0	0
	<u>55</u>	<u>43</u>

Specificatie kosten Pensioenbeheer

Conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie is hieronder met betrekking een nadere specificatie van de kosten van het pensioenbeheer gegeven. De specificatie hieronder is opgesteld conform de door de Pensioenfederatie aanbevolen opzet.

	2015	2014
a. Kosten deelnemers en pensioengerechtigden		
Pensioenadministratie	461	330
Communicatie met deelnemers	78	9
b. Werkgeverskosten	0	0
c. Kosten Bestuur en Financieel Beheer		
Bestuur en secretariaat	200	200
Bestuurskosten op basis vergoedingsregeling	16	18
Actuariskosten	245	213
Accountantskosten	55	43
Overige advieskosten	4	68
Toezichtkosten (DNB, AFM, Visitatie)	50	36
Opleidingskosten	16	6
Overige kosten	23	27
Totale kosten Pensioenbeheer	1.148	950
Aantal deelnemers (actieven en pensioengerechtigden)	3.336	3.276
Kosten per deelnemer	€ 344	€ 290,-

De stijging van de uitvoeringskosten in 2015 is met name veroorzaakt door de extra activiteiten als gevolg van de invoering van het nieuwe Financieel Toetsingskader. Naar verwachting zullen de uitvoeringskosten in 2016 weer dalen tot het niveau van 2014.

17. Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariael berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

18. Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de loonontwikkeling volgens de CAO. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan in principe worden ingehaald. Het pensioenfonds streeft er tevens naar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioen rechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Zie verder noot 7 waar het toeslagbeleid nader is uitgewerkt.

De kosten van de toeslagverlening kunnen als volgt worden gespecificeerd

	2015	2014
Toeslagverlening pensioengerechtigden	647	375
Toeslagverlening gewezen deelnemers	349	177
Toeslagverlening actieve deelnemers	532	654
	1.528	1.206

19. Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 0,181% (2014: 0,379%), zijnde de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt ultimo voorafgaand jaar.

20. Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen en onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

21. Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele DNB-rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente. Ultimo boekjaar bedraagt de gewogen gemiddelde discontovoet 1,7% (2014: 1,8%).

22a. Inkoop prepensioen uit prepensioenkapitalen

Dit betreft de toename van de voorziening voor risico fonds als gevolg inkoop van prepensioen uit prepensioenkapitalen.

22b. Wijziging uit hoofde van overdracht rechten

Dit betreft de mutatie in de voorziening voor risico fonds als gevolg van in- en uitgaande waardeoverdrachten. Het bedrag in 2014 is hoog in verband met de collectieve waardeoverdracht van de werknemers van Hochwald naar Bpf Landbouw (BPL).

23. Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens,

arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds. De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds.

Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien. In 2015 bedraagt het effect 0 (2014:1.058).

Het effect van de wijziging van de actuariële grondslagen op de voorziening pensioenverplichtingen kan als volgt worden weergegeven:

	2015	2014
Aanpassing excasso-opslag	0	-978
Aanpassing prognosetafels	0	2.036
Totaal effect op basis van actuariële grondslagen	0	1.058

24. Overige mutaties in de voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties hebben betrekking op het resultaat uit kanssystemen en overige mutaties.

25. Saldo van overdrachten van rechten

	2015	2014
Uitgaande waardeoverdrachten	-123	-14.941
Inkomende waardeoverdrachten	365	1.098
Saldo van overdrachten van rechten	-242	13.843

Van de uitgaande waardeoverdrachten in 2014 heeft 13.885 betrekking op de collectieve waardeoverdracht van de gewezen deelnemers van Hochwald naar Bedrijfstakpensioenfondsen Landbouw. Bij deze waardeoverdracht hebben de betrokken deelnemers een evenredig deel van de reserves per 30 juni 2014 meegekregen (de zogenaamde bufferopslag).

26. Saldo herverzekering

	2015	2014
Herverzekeringspremies	79	66
Saldo herverzekering	79	66

Herverzekeringspremies worden betaald aan een verzekeringsmaatschappij ter dekking van het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

27. Overige lasten

	2015	2014
Incidentele lasten	0	33
Totaal overige lasten	0	33

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting. Wel wordt door het fonds BTW afgedragen over vermogensbeheerdiensten uit het buitenland.

Het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Alliance,

Amsterdam, 22 juni 2016

STICHTING PENSIOENFONDS ALLIANCE,

Namens het Bestuur

Vertegenwoordigers van de werkgevers

Vertegenwoordigers van de werknemers
en pensioengerechtigden

W.C. Duivenvoorden, voorzitter

M.G. Leenstra

L.M. Renders

H.J.A. van de Kamer

P.S.A. Klapwijk

M. Schreurs

P.R. Kneipe

mw. D. van der Ende

G. Griffioen

mw. A. van Geluk

Overige gegevens

Bestemming saldo

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het saldo van de baten en lasten wordt toegevoegd aan of ten laste gebracht van de reserves. Het resultaat over het boekjaar is onttrokken aan de algemene reserve.

Gebeurtenissen na balansdatum

Toeslagbeleid vanaf 2016

In haar vergadering van 28 januari 2016 heeft het bestuur besloten de opgebouwde rechten van de actieve deelnemers per 1 januari 2016 niet te verhogen.

De voorlopig berekende beleidsdekkingsgraad ultimo 2015 bedroeg 109,3%. Deze lag onder de minimale beleidsdekkingsgraad van 110% waarbij indexatie mag worden verleend.

In haar vergadering van 28 januari 2016 heeft het bestuur besloten de opgebouwde rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2016 om dezelfde reden niet te verhogen.

In haar vergadering van 28 januari 2016 heeft het bestuur, conform het bestendige beleid, besloten om per 1 januari 2016 een beleggingsrendement toe te kennen aan het prepensioenspaarkapitaal van 0,47%.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Verklaring over de jaarrekening 2015

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Alliance per 31 december 2015 en van het saldo van baten en lasten over 2015, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Alliance (de Stichting) te Amsterdam gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2015;
- 2 de staat van baten en lasten over de periode; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Goedkeurende controleverklaring

Materialiteit

Materialiteit van EUR 2,8 miljoen, 0,5% van het pensioenvermogen

Kernpunten

- Waardering van beleggingen
- Waardering van de technische voorzieningen

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 2,8 miljoen. Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2015 (0,5%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde niet gecorrigeerde afwijkingen boven de EUR 140.000 aan het bestuur rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan diverse uitvoeringsorganisaties. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Aon Hewitt. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door KAS BANK N.V. en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Aon Hewitt.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van KAS BANK N.V. en AON Hewitt, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 type II-)rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende de periode en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan de uitvoeringsorganisaties.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van directe beleggingsopbrengsten, premiebijdragen en uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van de beleggingen

Omschrijving

De beleggingen zijn een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op marktwaarde. Uit noot 3 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 191 miljoen (32%) sprake is van beleggingen in vastgoedbeleggingen, hedge funds, private equity en derivaten. Het bepalen van de marktwaarde voor deze beleggingen is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormde de waardering van beleggingen met behulp van schattingen een kernpunt in onze controle.

In de toelichting (noot 1) geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 3 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet, inclusief onzekerheden.

Onze aanpak

De waardering van beleggingen in vastgoedbeleggingen, hedge funds en private equity hebben wij getoetst aan de hand van recente, door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekeningen. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant. Voorzover de meest recente gecontroleerde jaarrekening nog niet beschikbaar was hebben wij andere werkzaamheden verricht, waaronder backtesting. Eventuele significante afwijkingen zijn door ons nader onderzocht. Bovendien hebben wij ook de monitoring van het bestuur op recente financiële informatie van de beleggingen na balansdatum in onze werkzaamheden betrokken.

De waardering voor de derivaten hebben wij onderzocht door de waarderingsgegevens van de diverse externe betrokken partijen met elkaar te vergelijken (inclusief het collateral management). Eventuele significante verschillen zijn door ons nader onderzocht.

Waardering van de beleggingen

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze observatie

Wij hebben vastgesteld dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Wij hebben eveneens geconstateerd dat de toelichtingen op de beleggingen adequaat zijn.

De waardering van beleggingen is op evenwichtige wijze bepaald overeenkomstig de gehanteerde waarderingsgrondslagen en methodieken.

Waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de marktrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt in onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting (noot 1 en 9) de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen controleaanpak, de attentiepunten bij de controle en de uitkomsten van de controle.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethoden en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het resultaat in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate – maar geen absolute mate – van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Voor een nadere beschrijving van onze verantwoordelijkheid ten aanzien van een controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

www.nba.nl/standaardteksten-controleverklaring.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het bestuursverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening..

Amstelveen, 22 juni 2016
KPMG Accountants N.V.

F.J.J. Glorie RA

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Alliance te Amsterdam is aan Aon Hewitt Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2015.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Alliance, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Omdat Aon Hewitt Nederland cv beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Aon Hewitt Nederland cv wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,5% van het totaal van de technische voorzieningen en het eigen vermogen ultimo 2015. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven EUR 140.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132. De kostendekkende premie en de gedempte kostendekkende premie zijn vastgesteld op basis van de in 2014 geldende wet- en regelgeving.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch ten minste gelijk aan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Alliance is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Eindhoven, 22 juni 2016

Ir. M.J.M. Pernot AAG
verbonden aan Aon Hewitt Nederland cv